

VAKARAI NENORI PRARASTI SAVO TEISIŲ BERLYNE

Gromyko jau kalba kitaip, negu prieš tris savaites

Po trijų savičių pertraukos pirmadienį sugrįžusių Ženevos užsienio reikalų ministerių uždavins yra tas pats - siekti susitarimo.

Prieš tris savaites, deryboms įstrigus akligatvini, kada net diskusijos nebegalėjo būti tęsiamos, ieškant sprendimo visai Vokietijos problemai. Tačiau Berlyno klausimu buvo pasiektas taškas, kuriame atrodė įmanomas susitarimas laikinam išsprendimui. Deja, Gromyko patiekė naują siūlymą ir drauge atnaujino grasinimus Vakarų sąjungininkų teisėms Berlyne apriboti. Tuo pat metu Chruščiovas padarė naujus pareiškimus, paaštrinusius Sovietų politikos grasinančią liniją. Tokiose aplinkybėse Vakarų sąjungininkai nematė jokios prasmės tęsti šešias savaites trukusius posėdžius. Jie pasiūlė konferenciją kuriam laikui pertraukti, tuo pačiu neatsisakydamas nuo savo teisių Berlyne.

Turėta vilties, kad Sovietų vyriausybė įsitikins, jog neįmanoma sugriauti Vakarų vienybę ir tvirtą nusistatymą Berlyno klausimu.

Trys Vakarų valstybės Berlyno klausimu siekė laikiną sprendimą, kuris galiojotų tol, kol bus susitarta dėl Vokietijos suvienijimo. Sovietai gi nori, kad tokio

susitarimo galiojimui būtų nustatytas aiškus terminas. Vakarami tokį apribojimą atmeta ir štai kodėl: Trys sąjungininkai: Amerika, Anglija ir Prancūzija Berlyne turi aiškias teises kaip karo laimėtojai prieš nacių Vokietiją. Drauge jie neša atsakomybę už Vakarų Berlyno gyventojų laisvę.

Vokietijos suvienijimas atstovų suvereninę vyriausybę visai Vokietijai ir baigtų sąjungininkų teises Berlyne bei jų priimti išpareigojimai. Berlynas tapęs sujungtos Vokietijos sostine, nebėbūtų reikalingas Vakarų apsaugos.

Prileiskime, kad Vakarami priimtų Sovietų siūlomą laikiną sprendimą aštuoniolikai mėnesių ir sutiktų, kad tam laikui praėjus vyktų derybos dėl galutinio susitarimo. Koks tada būtų Vakarų sąjungininkų teisių Berlyne likimas?

Sprendžiant iš Sovietų pasiūlyto teksto, Gromyko ir Chruščiovo pareiškimų, Vakarams yra aišku, kad Sovietai tada tvirtintų, jog Vakarų sąjungininkai, priimdami 18 mėnesių terminą, tuo pačiu atsisakė savo teisių Berlyne. Tada, nesant visos Vokietijos suvereninės vyriausybės, Rytų Vokietijos komunistams būtų

nesunku paglemžti visą Berlyną. Savo pranešime amerikiečių tautai valstybės sekretorius Herteris aiškiai pasakė, kad Vakarų sąjungininkai negali sutikti su tokio laikiniu Berlyno klausimo sprendimu, kurio išdavoje, pasibaigus nustatytam terminui, jie netektų savo teisių.

Į tai atsakydamas Gromyko išvedžiojo, kad Vakarami klaidingai aiškina Sovietų pasiūlymą, būtent, kad terminui pasibaigus, automatiškai nustotų galiojusios ir Vakarų sąjungininkų teisės Berlyne. Jis taip pat teigė, kad terminas nėra galutinis ir dėl jo esą galima derėtis.

Tas žodžių užtikrinimas dar nėra tvirtas sąjungininkų teisių Berlyne pripažinimas. Vis dėl to, tai yra kažkas konkretesnio, negu Gromyko buvo linkęs pareikšti prieš tris savaites.

Dvigubas jubiliejus

ARKIVYSKUPAS METROPOLITAS JUOZAS SKVIRECKAS

Laisvajame pasaulyje gyveną lietuviai šiomis dienomis mini Kauno arkivyskupo ir Lietuvos bažnytinės provincijos metropolitą arkivyskupo Juozo Skvirecko dvigubą jubiliejų.

Birželio 24 d. suėjo 60 metų nuo jo iššventinimo į kunigus, o liepos 13 d. 40 metų nuo jo iššventinimo į vyskupus.

Jubilijatas, dabar gyvenąs Austrijoje, jau baigia 88 metus. Savo kilmę aukštais iš Pasvalio apylinkės, kunigo mokslus išėjo Žemaičių kunigų seminarijoje, o vėliau baigė Petrapilio dvasinę akademiją.

Pittsburgho lietuviuose yra susidariusi tradicija kas metai rinkti gražiausią Pittsburgho lietuvaite. Praeitą sekmadienį Vaizbos Buto suruoštame piknike, dalyvaujant miniai lietuvių, suvažiuosusių net iš tolimesnių vietų, buvo išrinkta 1959 m. "Miss Lithuania" Gailė Šeštokaite, 17 m. amžiaus, besiruošianti mokytojos profesijai. Jos palydove išrinkta Dorothy Savolskytė. Nuotraukoje Pittsburgho teisėjas Montgomery (kairėje), ir Vaizbos Buto pirmininkas Aleksandras Savolskis uždeda Gailė Šeštokaitei "Miss Lithuania" juostą. Užpakaly pikniko programai vadovavęs inž. Vytautas Mažeika.

Dirvos nuotrauka.

Akcijų birža yra Amerikos finansinė širdis

Jos pulsavime yra amerikiečių viltis ir baimė, faktai ir gandai, praeitis ir ateitis.

Dvylika ir pusė milijono amerikiečių, arba vienas iš aštuonių, yra akcijų savininkai. 1958 m. akcininkų buvo 7 milijonai arba vienas iš dvylikos.

Biržos svyravimai yra jaučiami šių milijonų šeimose. Kai akcijų kainos pakyla, jų savininkai jaučiasi turtingesni, nors pelnas tėra ant popierio. Kai kainos krinta, krinta ir jų turtingumo nuotaikos. Kai Zenith Radio bendrovės akcija 1958 m. pasiekė savo žemiausią tašką - \$60,13, jos savininkas puolė į nusiminimą. Kai kaina pradėjo kilti, jis

džiaugėsi. 1959 m. liepos 6 d. ši akcija jau kainavo \$127,50.

Asmuo, praeitais metais nusipirkęs keletą International Business Machines akcijų ir sumokėjęs po \$310,00 už akciją, tikrai nesigailėjo, nes šiais metais jo akcija pasiekė \$552,00 ribą (1959 m. liepos 6 d. jos kaina buvo \$450,00).

KAS YRA TIE 12.5 MILIJONO AKCIJŲ SAVININKAI?

Tipiškas amerikietis akcininkas turi \$7,000,00 metinių pajamų. Beveik pusė (6,1 milijono) akcininkų yra 5-10 tūkstančių dolerių pajamų lygyje. 81% akcijų savininkų turi gerus gyvybės draudimus, 80% turi santaupų banke ir 68% gyvena savo namuose.

Moterys akcininkų eilėse viršija vyrus. Iš 12,5 milijono 52,5% yra moterys. Skirstant visus akcininkus profesijomis šeimininkės pirmąją - 4 milijonai, arti trečdalis visų akcininkų. Vyresnis amžius dominuoja akcijais. Asmenys tarp 55 m. ir 64 m. yra didžiausia grupė, vienas iš šešių akcininkų. Aukštes-

nis išsilavinimas pirmąją akcijų savininkų tarpe. Kolegijas - universitetus baigusiujių yra 4 kartus daugiau, negu gimnazijas ir 8 kartus daugiau negu, kurie yra baigę pradžios mokyklas.

KODEL AKCIJŲ SAVININKŲ EILĖS TAIP SPARČIAI AUGA?

1. Nepaprastas greitis JAV vidurinės klasės augimas. 1958 m. iš 54,5 milijono vartotojų šeimų virš pusė turėjo pajamų \$5,000,00 ar daugiau. Taigi, dvigubai daugiau negu 1950 metais. Markso doktrina, kad vargšų ir turtingųjų vis daugės mažinant vidurinę klasę, ir ją galiausiai visiškai sunaikins, yra šūvis pro šalį. Be karo ir kraujo Amerika turi didžiausią pasaulyje vidurinę klasę. Ir jos augimui ateitis yra šviesi.

2. Antra priežastis akcininkų augimui yra gyventojų didėjimas. 3 milijonai asmenų prisideda kasmet. Augantis senesnių asmenų skaičius didina akcininkų eiles. Vyresnieji daugumoje yra išlindę iš skolų ir pajėgesni finansiskai.

(Nukelta į 8 psl.)

TRUMPAI

* ILGAI trukusios plieno pramonės ir unių derybos dėl naujos sutarties antrosios streiko datos išvakarėse nutrūko, ir apie pusė milijono darbininkų išėjo streikan. Prez. Eisenhowerio pakartotinai prašomos, abi pusės sutiko tęsti derybas per vyriausybės tarpininkus.

Ilgesnį laiką nusitęsęs streikas kaudžiai paliestų JAV ūkį, iššaukdamas naują recesiją. Plieno vartotojai, kaip skaičiuojama, turi atsargų trims mėnesiams.

* ŽENEVOJE vėl susirinkus keturių didžiųjų valstybių užsienio reikalų ministeriams, Gromyko nauju manevru bandė išgauti formalų Rytų Vokietijos pripažinimą: jis pareikalavo, kad į slaptuosius posėdžius būtų kviečiamos abiejų Vokietijų delegacijos. Vak. Vokietija pasiūlė baigti užs. reik. ministerių konferenciją ir šaukti "viršūnių susitikimą" tarptautinio saugumo klausimams apsvarstyti.

* PERVERSMO metinių progą Irako diktatorius Kassimas pažadėjo atstatyti krašte politinį gyvenimą ir ateinančiais metais prarastus rinkimus.

* PEDRO LANZ, buv. Kubos aviacijos viršininkas, JAV senato komisijoje pareiškė, kad Fidel Castro esąs didžiausias Kubos komunistas ir tarptautinės komunistų konspiracijos narys. Kubos vyriausybė yra pasakiusi mjr. Lanz krašto išdavikui. Senato komisijos posėdis buvo pertrauktas, ieškant pagal telefoninį "įspėjimą" salėje paslėptos bombos, kurios tačiau nerasta.

Sovietinėje parodoje New York'e demonstruojamos ir naujos suknelių mados.

Iš spaudos

Chruščiovas: "Mano modeliai Vakaruose turi didelį pasisekimą..."

Šiuo lėktuvu mūsų krepšininkai paliko Chicagą, iškeliaudami į Pietų Amerikos valstybes.

V. Noreikos nuotrauka

Published semi-weekly by American Lithuanian Press & Radio Ass'n. VILTIS, Inc. (Non-profit), 6907 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio.

Telephone: Henderson 1-6344. Issued in Cleveland every Monday and Thursday.

Editor-in-Chief: Balys Gaidžiūnas. Second Class Mail Privileges Authorized at Cleveland, Ohio.

Subscription per year in advance: \$8.00. Established in 1915.

Single copy — 10 cents.

Redaktoriai: Vyt. Gedgaudas ir J. P. Palukaitis.

REDAKCIJINĖ KOLEGIJA:

P. Bastys (Toronto), E. Čekienė (Woodhaven), R. Mieželis (Chicago), J. Paplėnas (Chicago), V. Rastenis (Brooklyn) ir St. Santvaras (So. Boston).

Dukart savaitinis, leidžiamas VILTIS, Amerikos Lietuvių Spaudos ir Radijo Džos (Inkorp. ne pelnui), 6907 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio.

Telefonas: Henderson 1-6344.

Išleina Clevelande pirmadieniais ir ketvirtadieniais. Vyr. redaktorius: Balys Gaidžiūnas.

Antros klasės siuntos privilegija suteikta Clevelande, Ohio.

Prenumerata metams, iš anksto mokant \$8.00. Isteigtas 1915 metais.

Atsk. Nr. kaina 10 centų.

Didvyrių vardai

Ne vien didelės tautos gali didžiulius savo garsiom asmenybėm, pasižymėjusiom mokslo, meno ar kitų kūrybinė srity, ar nepaprasta drąsa kovoje dėl savo krašto laisvės.

Lietuvos istorijoje garbingo didvyrio vardo nusipelnę yra Darius ir Girėnas, kurie buvo tvirtai pasiryžę išgarsinti Lietuvos vardą plačiam pasauliui, siekdami skridimo rekordų per Atlantą.

Savo tėvynę jie išgarsino, Atlantą nugalėjo, tik deja, nebuvo lemta gyviems išlikti ir kartu su nepriklausomos Lietuvos bei išsivijusios Lietuvos savo žygių tėvynę garbei apvainikuoti, nes, tuo laiku, kai Kauno aerodrome tiksliai žmonių su gėlėmis susirinkę nekantriai jų laukė, primityvus jų lėktuvus, lyginant su dabartiniais, nugalėjęs didžiulius pavojus prie tėvynės slenksčio, Soldino miške, Vokietijos, nukrito, atimdams šiemis didvyriams gyvybes.

Bet jie vistik išgarsino Lietuvą, nes jų drąsus skridimas plačiai pagarsėjo visame pasaulyje. Jie tikslą pasiekė, Lietuvos garbei paaukodami savo gyvybes.

Kapitonas Steponas Darius ir leitenantas Stasys Girėnas - abu Lietuvoj gimę Amerikoje augę laukiniai.

Jie pasižymėjo dideliu ryžtu, nepalūžo, sutikdami daug klūčių, besiruošiant tam žygiui, kuriam nelengva buvo gauti plačios Amerikos lietuvių visuomenės pritarimą ir moralinę bei materialinę paramą.

E. Čekienė

Kiekvienam, ypač jaunam lietuviui, dėmesio vertas ir jų asmeninis gyvenimas, daugiausia skirtas, jų žodžiais tariant, maža ir dar jaunai Tėvynei Lietuvai, nors jie gyveno turtingam, aukštos civilizacijos ir didelių, lengvų viliojimų krašte.

Kasmet prisimenant šių didvyrių žygi, negalima pamiršti ir visų šio krašto lietuvių, juos rėmusių, be kurių pagalbos tas jų užsimojimas nebūtų įvykęs.

Dariaus ir Girėno vardai liko įrašyti ne tik į Lietuvos, bet ir tarptautinės aviacijos laimėjimų istoriją. Jiems įamžinti Lietuvoje ir didžiosiose lietuvių išsivijos kolonijose buvo pastatyti paminklai, o minėjimai daugiau už kitas mūsų šventes patraukia jaunimo dėmesį, nes juk ir Lituanicos testamento žodžiai pirmoje eilėje skirti lietuviškam jaunimui:

"Lituanicos laimėjimas tegu sustiprina jaunųjų Lietuvos sūnų dvasią ir įkvepia juos naujiems žygiams.

Lituanicos pralaimėjimas ir nugalėjimas į Atlanto gelmes, tegu auklėja jaunųjų lietuvių atkaklumą ir ryžtą, kad Sparnuotas Lietuvis būtinai įveiktų klantinąjį Atlantą Tėvynės Lietuvos garbei."

Darius ir Girėnas tragiškai žuvo, bet Jaunajai Lietuvai skirtas jų žygis ateinančioms kartoms įprasmino jokio gyvenimo audrų nepalaužiamą, pilną idealizmo lietuvių simbolių.

Kiti rašo

NEKALBĖK NETIESOS!...

Praėjusios savaitės, liepos 9 d., "Draugas" paskelbė klaidinantį pranešimą. Pranešimo antraštė, pačios redakcijos sudaryto, sakoma "Vatikano nusistatymas Lietuvos atžvilgiu nepasikeitė".

Tokiai klaidinančiai antraštei sudaryti "Draugas" naudoja arkivyskupo Samore, sekretoriaus nepaprastiesiems bažnytiniais reikalams prie Šv. Sosto, atsakymo raštą latvių kunigui Norbertui J. Trepšai. Tas latvių kunigas teiravosi dėl Vatikano politikos, pakeitusios Lietuvos ir Lenkijos atstovybių statusus.

Jau vien tas faktas, kad tą raštą atsakė tik Vatikano atstovas bažnytiniais reikalams, bet ne atstovas valstybiniais reikalams, sako, kad Vatikano politika tikrai pasikeitė. O pagaliau štai ką sako arkivyskupas Samore savo atsakyme:

"Yra visiškai aišku, kad Šventojo Sosto laikysena bedieviško materialistinio komunizmo atžvilgiu liekasi nepasikeitęs. Ir žinoma, negali būti nei kalbos apie pasikeitimą, kadangi čia yra paliečiami principiniai dalykai.

Vyriausias Vyskupas nesilauja sieks, kad pagrindinės visų žmonių teisės visada ir visur būtų respektuojamos. Jokių būdu nėra pasikeitę jo laikysena atžvilgiu lietuvių ar kitų tautų, kurioms jėga buvo išplesta jų laisvė; Šv. Tėvo laikysena taipgi nėra pasikeitę nė tu tautų atžvilgiu, kurios, kaip Latvijai, šiuo momentu, dėl ypatingų aplin-

kybių, neturi savo diplomatinės pasiuntinybės prie Šv. Sosto".

Kaip matome, arkivyskupas Samore iš pastatyto klausimo visiškai išsisuko. Jei latvis klausia apie Lietuvos ir Lenkijos atstovybių padėtį, tai arkivyskupas kalba apie komunizmą, lietuvių ir kitas tautas, bet ne žodžio nesako apie Lietuvos ir Lenkijos valstybių pripažinimą.

Mus nė kiek nestebina, kad arkivyskupas Samore taip atsakė. Jam pavesti tokie reikalai, ir jis, tais reikalais rūpindamasis, taip kalba. Bet mums tik įdomu, kodėl "Draugas" juos iškraipo, nenori į reikalą blaiviai pažinti. Jei jau kokie varžtai "Draugą" saisto tai daryti, tai gal geriau būtų, kad bent pačių lietuvių neklaidintų. Juk netiesos kalbėjimas yra nuodėmė. O šiuo atveju, kada liečia mūsų pavergtos tėvynės reikalus, ta nuodėmė dar didesnė.

SAVE SAFELY

at **4%** ANTICIPATED RATE

ST. CLAIR SAVINGS

813 East 185th Street
25000 Euclid Avenue
6235 St. Clair Avenue

AR LEISTINA TAIP SUPEIKTI?

Atsakymas Vincui Rasteniui

Gerb. V. Rastenis Dirvos straipsny "Ar leistina taip fan-tazuoti?" supeikė lietuvių išsikūrimo Br. Hondurę mintį ir piktai subarė visus tuos, kurie tą mintį skleidžia. Jo straipsny yra tokie teigimai:

1. Prof. L. Pakštas raginęs kadaise pasukti laikrodį šimtą metų primyn, o dabar kalbina sukty jį šimtą metų atgal, nes modernioji kolonizacija jau susilaukusi savo likvidacijos.

2. Skleidžiama mintis yra suvedžiojimas.

3. Australijos Mūsų Pastogė paskelbė klaidinantį J. Tautvydo straipsnį, kuriame rašoma, jog J. A. Valstybėse yra nemaža klubų, o 7 Brazilijos organizacijos pritaria tokiam kūrimuisi.

4. Klubuose sukasi tik kai kurių Washingtono įstaigų tarnautojai, kurie tam kūrimuisi neturi išmanymo.

5. 250 šeimų negalima kultūringai įkurdinti su ketvirčiu milijono dolerių.

6. Patiekia pajuokiantį vaizdą fantastiško kūrimosi ir išaugimo į valstybę.

7. Užbaigia teigimu, jog tai bandymas kurti mokslinės fikcijos literatūrą.

Čia noriu pagal tą pačią eilę atsakyti gerb. V. Rasteniui.

1. Nesigilinant, ką prof. K. Pakštas ragino ar neragino, yra staigmena, kad galėjo susidaryti vaizdas, jog kėsiniams įkurti lietuvišką koloniją britiško ar prancūziško tipo, tikslu išnaudoti vietinius gyventojus ir vietinės žaliavos metropolijos gero-

vei ir industrijai kelti. To tipo kolonijos, be abejo, gaisa, bet naujų gyventojų antplūdis į mažai apgyventus plotus, vyks ir toliau, dargi žymiai sparčiau. Kūrimuisi Br. Hondurę erdvės yra, ir tas kūrimasis neturėtų nieko bendro su tokia kolonizacija, kokią gerb. V. Rastenis nori pavaizduoti. Ten kuriasi vokiečių menonitai su pilna kultūrine ir savitarpinės administracijos autonomija ir tuo sudaro precedentą. Vietos ten ir mums dar pakankamai, ir neblogos, jei bus apsispręsta lietuvišką bendruomenę ten kurti.

2. Mintis sutelkti įmanomai didesnę skaičių lietuvių, kad jie, ūkiškai ten neblogai įsikūrę, gyvenami būrių, galėtų išlaikyti lietuviškas mokyklas, lietuvių kalbą ir kultūrą. Mintis paremta vien tik lietuvių išlaikymo tikslu, dėl kurio pats gerb. V. Rastenis, be abejo, nemažai rūpinasi. Niekas iki šiol dar neragino ten jau važiuoti ir kurtis. Pakartotinai yra buvę pabrėžta, kad klausimas tik pačio užuomazgoj ir, kad turi būti dar gerokai daugiau tiriama. Jei tyrimų pasėkoj būtų prieita išvados, jog kraštas ir sąlygos tinkamos, tada tik būtų mėginama išdirbti konkretesnę planą, kaip būtų galima jį vykdyti. Tuo tarpu jokių planų nėra buvę dar, o tik stengiamasi daugiau surinkti duomenų ir žinių. Tam tikslui mėginama suorganizuoti įvairių specialistų nuvykimą į Br. Hondurę. Jų duomenys ir išvados įnešų daugiau aiškumo. Kol reikalas tebėra tokioj būklėj ir kol apie jį nieko esminiai

neigiamo negalima įrodyti, lietuvių gero tenorinti mintis neprivalėtų būti apšaukta suvedžiojimu.

3. Niekas nėra atsakomingas už tai, kas ką sumano rašyti, tačiau spėjant iš to, kiek gerb. V. Rastenis iš ano straipsnio pakartojo, ten nėra nieko klaidinančio. Būreliai, remiantį tą mintį, yra Washington, Chicago, Detroit, New York ir Baltimorė. Yra taip pat atskirų žmonių iš įvairių vietovių, laiškais pareiškusių pritarimo ir susidomėjimo. Tačiau būtų neįsimeiginti pūsti visa tai ir perdėti. To niekas berods ir nedarė. Iki šiol yra apie šimtas asmenų iš J. A. Valstybių, pareiškusių pritarimą ir pasiūliusių paramą. Yra ir tokių, kurie nori ten keltis. Niekas nesitiki, kad tokia radikali mintis galėtų greit populiarėti. Niekas taip pat nemanoma, kad visi, kurie tam pritaria, turėtų ten keltis. Jei ta mintis bus kada vykdoma, tai ji negalės būti įvykdyta vien tik iš tų asmenų kapitalų, kurie ten kelsis. Jie įneš savo darbą ir kiek galima kapitalo, kurio, žinoma, neužteks. Reikės, kad akcinės bendrovės pavaldė to kapitalo ateitų iš suinteresuotų dalyvauti kapitalu, bet ne darbu. Tokiu būdu veikia visos bendrovės ir duoda darbo žmonėms, kurie kapitalo neturi ar turi jo nepakankamai. Tas, kuris prisideda kapitalu o ne darbu, už tai gauna palūkanas. Amerikoniškų bendrovių investicijos veržiasi į anuos kraštus. Mums, lietuviams, tokia investicija galėtų būti sėkmingesnė, nes ji yra lydimą tautinės minties.

Nėra taip pat išmisas apie 7 Brazilijos organizacijas. Tų organizacijų valdybos yra atsiuntusios kolektyvų memorandumą perduoti Br. Hondurę gubernatoriui, kai bus ten siunčiama delegacija. Buvo su jais susitarta to memorandumu neįteikti, nes jis per ankstyvas.

Brazilijos visuomenininkų patiekiamą informaciją susidomėjimas lietuvių tarpe nemažas, nes jie nesibaido klimato ir nesukūrė ten amerikoniškos gėrovės. Dr. Draugelis, lietuvių Bendruomenės Brazilijoje Tarybos prezidento pirmininkas, yra vienas iš tų memorandumą pasirašiusių. Šiom dienom Darbininke paskelbtam straipsny Dr. Draugelis rašo, kad Brazilijos lietuvių yra nusistatę tokią koloniją kurti kur nors kitur, jei nepavyktų jos sukurti Br. Hondurę.

4. Washingtono lietuvių nėra daug ir dauguma jų dirba įvairiose valdiškose įstaigose. Jų profesinis pasiskirstymas yra labai įvairus. Ne visas atstovaujamas specialybės išvardinant, čia yra matematikų, geologų, rašytojų, artistų, teisininkų, kalbininkų, ekonomistų, prekybininkų ir net ūkininkų. Beveik visi dirba savo specialybės darbu. Argi žmonės, kurie dirba valdiškose įstaigose, automatiškai pasidaro mažai vertingi. Tokia išvada siūlosi iš gerb. V. Rastenio pasakymo. Apibendrinta ta išvada praranda net ir sąryšį su Br. Hondurę.

Kalbant atskirai apie tuos Washingtono lietuvių, kurie Br. Hondurę domisi, jiems tinka bendra pažiūra, jog remiančių ir pritariančių tokio masto uždaviniui reiks daugiau, negu ten važiujančių. Taip pat ir ne vien žemdirbiai ten būtų reikalingi. Jei iš Washingtono lietuvių atsirastų Br. Hondurę važiujančių, tai jie ir žinos ką daro, kaip ir visi kiti, kurie apsispręs ten keltis.

5. Dėl 250 šeimų ir ketvirčio milijono, jei kas parašė, galvos niekam nepramušė. Dar kartą kartojama, jog klausimas tebėra studijinėj stadijoje ir jokių planų niekas dar nemėgino ruošti. Paskirų asmenų samprotavimai, ypač su aritmetiniais trūkumais, neturėtų būti naudojama minties diskreditavimui.

6. Greičiausiai turėta mintis prof. K. Pakšto tūlas straipsnis su ne mažų kiekių svajonių. Jis gal būtų niekam nepakenkę, o jei iš tų svajonių išeitų tik geros lietuviškos pradžios mokyklos, kurių mes šiuo metu niekur pasaulyje neturim ir nenumatoma kada turėsime, būtų jau labai neblogai. Mokykla šiuo metu Lie-

ATSAKYMAS L. SABALIŪNUI

Korporacijos Neo-Lithuania studijų dienų metu Detroit, p. J. Bačiūnas savo sveikinime, be kitų pareiškusių minčių, pageidavo, kad korporacija NL palaikytų gerus santykius su studentų organizacija Santara. Aš, dėkodamas p. J. Bačiūnui už sveikinimą, pastebėjau, kad korporacija NL laikosi tolerancijos principo ir pozityviai vertina kiekvieną lietuvišką akademinę organizaciją. Tuo būdu ir su Santara siekiama palaikyti gerus santykius. Tačiau kartais iš Santaros susilaukiama kai kurių veikėjų nedraugiškų atsiliepimų korporacijos NL atžvilgiu. Paminėjau p. L. Sabaliūną, kaip vieną šios rūšies veikėjų.

New Yorke įvykusiame studentų suvažiavime, kaip teisingai p. Sabaliūnas nurodo, aš nebuvau. Tačiau tuojau po suvažiavimo bent keli iš dalyvių nusiskundė, kad p. Sabaliūnas laike diskusijų "Ar yra kultūrinis nuosmūkis studentijos gyvenime" Neo-Lithuanijos atsisteigimą paminėjo, laikydamas tatau neigiamu reiškiniu. Tų dviejų žodžių (kultūrinis nuosmūkis), kurių p. Sabaliūnas taip kovingai ginasi nesakęs, - pagaliau ištarimas ar neištartimas tų dviejų žodžių nėra jau taip svarbu, kai diskusinis klausimas aiškiai formuluotas ir kai p. Sabaliūnas minėta atsisteigimą laiko neigiamu lietuvių studentų gyvenimo reiškiniu.

Tenka pastebėti, kad p. Sabaliūnas ir kitais atvejais yra padaręs netaktų NL atžvilgiu.

Su pagarba

Povilas Ališauskas

Šiuo laišku tą reikalą ir baigiame. Red.

LABAI TINKA PAČIAM DAKTARUI

"Naujienu" korespondentas Albinas Gumbaragis, iš Uragvajaus rašydamas apie krepšinininkų atvykimą į Pietų Amerikos kraštus, pažymi, kad to žygio netermina tik labai nesusipratę lietuviai. Jis sako: "Skeptikai į šį žygi žiūri ir nei mažiausio entuziazmo neparo do tik tie mūsų tautiečiai, kurie yra užsikrėtę dogmatizmu ir godumu" - "Naujienu", liepos 7 d.

Čia labai gražiai ir gerai pasakytas, ir man atrodo, kad tie žodžiai specialiai taikyti daktarui Pijui Grigaliui ir jo ginkla-nešiu Mykui Vaidylai. Juk jei ne godumas ir dogmatizmas, negi ALT nebūtų krepšinininkų išvykos nerėmę? Būčiau labai dėkingas, jei į šį mano laišką atsilieptų pats daktaras.

B. Naujokas,
Chesterland

Dirvos skaitytojas K. Pažemėnas, iš Baltimorės, rašo: "Dirva tapo labai gražus laikraštis".

Dirvos skaitytojas M. Šimkus, iš Chicagos, rašo: "Dirva esu labai patenkintas ir noriu per savaitę ją matyti mažiausia tris kartus. Pasispaukite."

Dirvos skaitytojas J. Gilvydis, iš Argentinos, rašo: "Jau virš 10 metų skaitau Dirvą. Visada ji buvo miela, bet ypatingai dabar, su puikiomis lietuviškom iliustracijom."

A. P. Mažeika

OSTERVILLE MANOR, INC.

Vasarvietė, kurioje Jūs praleisite atostogas, būsite patenkinti.

Mūsų šūkis — vasarotojui duoti pilną poilsį. Ši vasarvietė naujai atremontuota, turi 60 kambarių su visais poilsui reikalingais įrengimais. Dėl smulkesnių informacijų ir kambarių užsakymo kreiptis šiuo adresu:

Osterville Manor, Inc., Osterville, Mass.,
telef. GArden 8-6991.

FRAN-RU LODGE

Vasarvietė, Parry Sound District, ant Magnetawan upės, čia pat įtekančios į žuvingą Ahunice ežerą, kuris apsuptas įvairiausių pušų, eglių, tujų ir ... daugybe baltųjų, kaip Lietuvoje, beržų mišku.

Tą vasarvietę prieš porą metų pirkto naujieji ateiviai E. ir S. Kuzmickai, ją atremontavo, pagražino ir norėtų, kad pas juos atsilankytų svečiai lietuvių iš JAV.

Be maudymosi ir saulėje kaitinimosi patogumų, mėgėjams pažvejoti laivelį užtenka ir jie paruošti. Norintieji sugautą žuvį susipakuoti ir parsivežti namo, aprūpinami ledais.

Dėl smulkesnių informacijų ir kambarių užsakymų kreiptis šiuo adresu:

FRAN-RU LODGE,

Magnetawan, Ontario, Canada.

Telef. skambinti vakarais, Magnetawan, Ontario
4, ring 14.

Ella ir Stasys Kuzmickai

Akimirksnių kronikos

Bronys Raila

Kas yra reakcinis rašytojas?

Lotynų kilmės žodis "reakcija" turi daug ir labai nevienodų prasmų. Gal tik chemijoje ir technikos moksloje reakcijos terminas prasmė yra aiškiau nusistovėjusi. Bet politikos, visuomenės ir kultūros srityse su tuo terminu - nuolatinis ir visiškas jovalas.

Rodos, turėtų būti paprastai: reakcija yra veiksmas prieš kitą priešingą akciją. Vienas kas veikia, arba "aguoja" vienaip, o kitas reaguoja priešingai arba skirtingai. Sakysim, viena politinė ar idėjinė grupė užsimoja veikti, išvystyti savo akciją, o kitos kitaip galvojančios grupės, su tuo nesutikdamos ar kitokius sumanymus turėdamos - veikia prieš, reaguoja, išvysto reakcinę veiklą. Čia neturėtų būti įmaišytas prieskonis, ypač kairiųjų ar juo labiau komunistinių srovių žargonuose. "Akininkas" čia yra gerai, tai maždaug esame mes, bet "reakcininkas" - tai visokio blogio ir pasibaurėjimo sinonimas, tai visi mūsų prieštai. Reakcija, reakcinis, reakcininkas, kaip stengiamasi įtikinti, - tai tokie veiksmai, kurie eina prieš pažangą, prieš teisingumą, prieš laisvę, prieš naujoves ir tik gina senovę, nusistovėjusią neteisingą tvarką, priešpauką, išnaudojimą, pasenusius prietarus (mat, gyvenime paprastai yra daug ir naujų, dar nepasenusių prietarų...).

Man ilgai buvo nesuprantamas, beveik absurdiškas pasakymas - "reakcinis rašytojas". Kadangi rašymas yra aiški akcija, tai reakcinis rašytojas turėtų būti toks, kuris protestuoja prieš rašymą ir nieko nerašo... Bet štai dabar man pirmą sykį visai tiksliai reakcinio rašytojo sąvoką išaiškino mano jaunystės trumpalaikis draugas prof. Kostas Korsakas. Tai mano žemės vaikas, beveik iš kaimyninės Pašvitinio parapijos. Atostogų metu aplankydavau jį ten dviračiu, o ir jis pats kartą ar du maloniai viešėjo mano tėviškėje. Gerai prisimenu, kai dar jaunas studentas Kaune vaikščiojau po miestą, rinkdamas įžymių asmenų parašus po amnestijos prašymu, kad šį gabų jaunuolį, už priešvalstybinę veiklą keliems metams uždarytą šaltojo, išieščių laisvėn. Ir tai padėjo, - tie "reakciniai" diktatoriai netrukus paleido Korsaką iš kailėjimo.

☆

Sovietinėje santvarkoje literatūros kritikas ir istorikas K. Korsakas padarė šaunią karjerą. Šiandien jis - Vilniaus universiteto profesorius, lietuvių literatūros ir kalbos instituto direktorius, akademikas. Ir nesakyčiau, kad vien tik už pataikavimą mūsų gimtinės okupantams. Nuo pat vaikystės jis buvo retų gabumų, didelio darbštumo ir gilaus proto vaikas, galvoje turėjęs smegenis, o ne slyvų košę.

Kas jau kas, bet Korsakas turėtų žinoti, kas yra reakcinis rašytojas! Ir jis davė aiškų atsakymą Vilniuje neseniai išleistos "Lietuvių Literatūros Istorijos" pirmajame tome, kur jis kaip vyriausias redaktorius, parašė įvadą apie lietuvių literatūrą.

Pacituokime, čia dvi jo studijos vietos (14 ir 19 psl.) kur vaizdžiai ir konkrečiai aptaria ma reakcinio rašytojo sąvoką: - "Yra tokių rašytojų, kurie gyvenimo tikrovę sąmoningai vaizduoja iškreiptą. Taip paprastai daro rašytojai, kurie savo veikalais stengiasi tarnauti viešpatuojančių išnaudotojų klasių interesams... Tokie rašytojai, tarnaudami išnaudotojams, atlieka reakcinį vaidmenį, jų veikalai klaidina skaitytojus, nukreipdami juos nuo kovos už gyvenimo pažangą, už liaudies masių teises ir gerovę. Tokia literatūra žaloja skaitytojo sąmonę, todėl ji smerktina ir demaskuotina".

"Buvo ir tokių lietuvių rašytojų, kurie savo kūrybą atstovavo išnaudotojų - feodalų, dvarininkų, kapitalistų - interesams, stengėsi pateisinti žmogaus išnaudojimą, išnaudotojišką santvarką vaizdavo kaip amžiną ir nepakeičiamą, skiepijo liaudžiai paklusnumą išnaudotojams. Tokie rašytojai vadinami reakciniais..."

Dabar man aišku, kokie ir kurie Lietuvos rašytojai yra reakciniai.

☆

Jeigu pagal Korsako aptarimą pažvelgsime lietuvių literatūros ir kultūros praeitin, su nuostaba pamatysim, kad kone visi žymiausi lietuvių rašytojai buvo labai pažangūs, progresyviūs, revoliucininkai ir maištininkai. Aštriai nusistatę prieš išnaudotojus, pavergėjus, priešpaukėjus, visuomet gynę ne tik savo tautos, bet ir savo liaudies reikalus, užstoję skriaudžiamuosius, raginę juos priešintis, sukilti, kovoti už laisvę, gerovę ir teisingumą. Jie turėjo savus skonių, pažiūras ir tikėjimus ir juos gynė. Jie visuomet buvo akcijoje prieš svetimųjų ar savųjų reakciją.

Štai laiko srovėje vyriausias kunigas Donelaitis, - koks rūstus prieš vokiškus ponus, koks aiškus savo simpatijomis lietuviškiems vyžotiems bėrmas ir visai Tolminkiemio liaudžiai. Štai kunigas Maironis, - koks audringas prieš rusiškos priešpaukos ir carų erelio reakciją, koks revoliucingas broliams vargdiečiams, kurie "dejuoja nuo senų laikų" Nemuno pakrantėse. Jis

sakėsi ne tik prieš rusiškus pavergėjus, bet ir prieš lietuviškus ponelius, kurie "kaikur, kaikas" ėmė veistis ir nepriklausomoje Lietuvoje. Na, kas geriau vaizdavo liaudies buitį, jos vargus ir geresnio gyvenimo ilgesį, kaip senė Žemaitė? O pagaliau ir Bitė, ir abi Lazdynų Pelėdos, ir net Šatrijos Ragana. O jei Kudirka buvo "reakcininkas", tai tik dėl to, kad reagavo prieš rusų priešpauką, prieš Kruglodurovų siautėjimą mūsų tėvynėje. Aišbė, Vaičaitis, Kėkštas, kunigas Vaižgantas, kunigas Putinas Mykolaitis, Sruoga ir Binkis, Vienuolis ir Vaičiūnas, - vis revoliucininkai savo metu ir savo erdvėje, vis šiočioje ar tokioje opozicijoje "viešpatuojantiems išnaudotojams", vis "už gyvenimo pažangą, už liaudies teises ir gerovę". Apie Vincą Krėvę, apie Vydną, apie daugelį kitų nei nekalbėkime. Visur ta pati kryptis.

Retas iš jų yra buvęs patys kiek daugiau pasiturintieji, nė vienas neturėjo "vadovaujančių postų" "viešpatuojančiose klasėse", niekas jų nebuvo nei dvarininkai, nei feodalai, nei kapitalistai, - tad net natūralu, kad jie nesijautė suinteresuoti ginti kitų interesus. Patys turėjo užtenkamai proto ir sąžinės supratsti, kur tiesa ir kaip savo tiesą reikia ginti.

☆

Ir štai kur Korsakas mane galutinai pribloškė. Kai palyginau ir reakcinio rašytojo žymių aptarimą pritaikiau dabarties sovietinės Lietuvos rašytojams, - nagį taškas į tašką jos dabar atitinka gyvenimo tikrovę. Sovietinė santvarka pripažįsta ir leidžia reikštis tik reakciniams rašytojams! Beveik dėkui Korsakui už tokį teisingą ir tikslų atradimą ir išaiškinimą.

Dabartinis sovietinis komunistinis Lietuvos rašytojas savonoriu ar aplinkybių priverstas: -

1. Mūsų gyvenimo tikrovę sąmoningai vaizduoja iškreiptą, vergiją piešdamas laisvę, skausmą džiaugsmu, neapykantą okupantui - meile pavergėjui.
2. Savo veikalais jis stengiasi tarnauti viešpatuojančios išnaudotojiškos klasės interesams, - tariant Milovan Džilas žodžiu, "naujamajai klasei", kompartijos ir sovietinių biurokratų klasei.
3. Savo kūryba jis atstovauja interesams neribotų, niekeno nekontroliuojamų kompartijos kapitalistų, kurie pagrobė ne tik valdžią, bet ir visos šalies visų turtų kontrolę.
4. Jei kaikurie senieji mūsų rašytojai kartais gal nepakankamai griežtai sakydavę prieš savųjų feodalų, dvarininkų ir kapitalistų santvarką, tai sovietinis Lietuvos rašytojas stengiasi ko aršiausiai pateisinti žmogaus išnaudojimą, nepageidaujamo žmogaus sunaikinimą ir visą iš-

Petro Vaičiūno "Tuščios Pastangos" Bostone. Dešinėj rež. Al. Gustaitienė Daubienės vaidmenyje. Viduryje Henrikas Kačinskas, vaidinęs jaunąjį Daubą.

PETRAS VAIČIŪNAS

Žmogus, poetas, dramaturgas

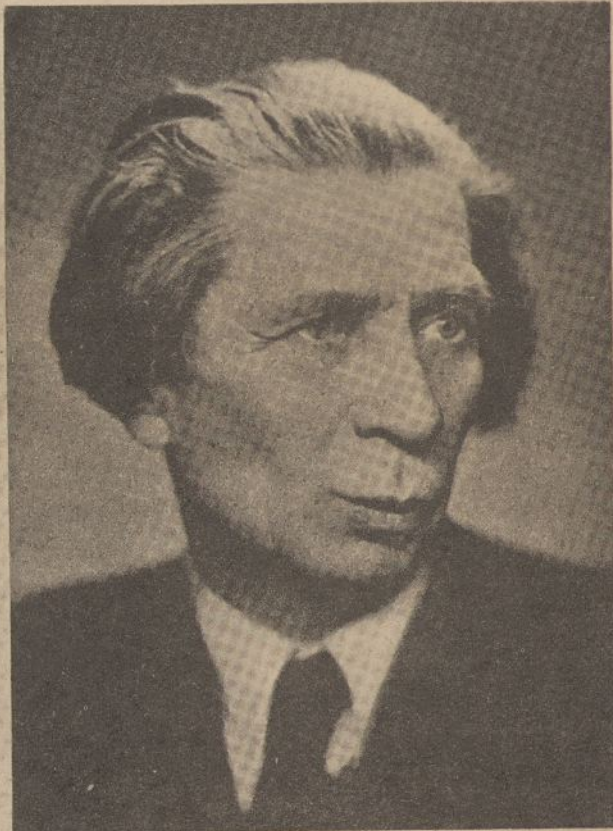
STASYS SANTVARAS

kartą pažvelgė į saulės atneštą pavasario šviesą, kurią visą gyvenimą jis taip karštai mylėjo...

Kaip žmogus Petras Vaičiūnas buvo nepaprastai jautus, nuoširdus ir mielas. Ir savo išore jis buvo poetas - nešiojo ilgus tankius plaukus, turėjo išnašų tuomenį ir ramia, gal kiek drovumo suvaržytą eiseną. Visa savo širdimi jis buvo lietuvis patriotas, kuris troško savo tautą matyti laisvą, sveiką, dorą ir kūrybingą. Nesunku būdavo jam atverti širdį, kaip ir jis pats niekad nuo artimo ar bičiulio savo vidaus

neslėpdavo. Savo įsitikinimus, garbę ir pozicijas jis visada gindavo drąsiai ir atkakliai. Iš tolo žiūrint, atrodė drovus ir nekalbus, bet artimųjų tarpe jis mokėjo daug ir nuoširdžiai kalbėti, nuoširdžiai juoktis ir sąmojingas būti.

Ką tarybiniai valdovai, taip begėdiškai falsifikuoją istoriją ir net atskirų žmonių darbus, dabar įbruktų į velionio Petro Vaičiūno lūpas - faktas yra aki-vaizdas, kad per pastarųjų penkiolika metų jis nieko naujo nėra paskelbęs. Žinodami P. Vaičiūno kūrybingumą ir produktyvumą, (Nukelta į 4 psl.)

P. Vaičiūnas

JANIS KLIDZEJS

(2)

RUSAS DANGORAIŽYJE

(SKYRIUS IŠ ROMANO "DZENITORIUS")

Dabar jis nebekreipia dėmesio į policininką, kuris įtemptai žiūri į mus, lyg stengdamasis suprasti, apie ką kalbama. Dar nieko nespėjau paklausti, o ruselis jau liečia liejais. Girdi, jis tyčia nėjęs į šitą biauų dangoraižį pro priekines duris, nes tenai stovėję visokie velniai blizgančiom sagom, o ėjęs aplinkui, nes norėjęs sutikti žmones. Ir tikrai pamatęs čia tokius dirbant, ir jau žengęs su jais pasikalbėti, kai staiga atsiradęs šitas, ne tik su sagom, bet ir ginklu!

— Žinok, — jis prislopina balsą, — aš esu didelis rusų poetas. Dienom, aišku, dirbu fabrike, bet nusispiuot į tai! Vakaraus rašau eilėraščius. Nuo to laiko, kai atvažiavau, jau keletą rinkinių esu prirašęs. Rašau apie viską. Bet, matai, šiandien turiu vieną labai specialų ir norėčiau jį atspausdinti šitame laikraštyje. Praeidamas matydavau, kaip jų čia kalnų kalnus prigamina. Broleli mano! Tai praėjusią naktį, galima sakyti, kaip ir nemiegojau. Parašiau eilėraščių ir, kadangi šiandien mano laisva diena, atnešiau.

- Ko jis nori? — neberimsta policininkas.
- Jis sakosi esąs didelis rusų poetas, — pasakiau.
- Poetas? Rusų? — ir policininkas įdėmiai apžiūri jį.
- Ką šitas sako? — suserimęs klausia rusas.
- Nori žinoti, kaip tu čia atsiradai.

— Kaip atsiradau? Durnelis, nežino kaip... Pasa-kyk jam, kad turiu surašęs rusų tautos linkėjimus Amerikos prezidentui, ir noriu, kad juos dabar prieš rinkimus atspausdintų.

— Jis didelis rusų poetas, — kartojo policininkui, — surašęs savo tautos linkėjimus prezidentui ir nori, kad juos atspausdintų laikraštyje.

— Ką tu sakai, didelis rusų poetas? Rašo prezidentui? Visi rusai savos rūšies gangsteriai, bet jie turi didelių dalykų... Kur tas eilėraštis?

Paklausiu poeto.

— Kur eilėraštis? — nusijuokia jis, atidengdamas nurūkytus dantis. — Atrado ką klausti. Aš jam galiu parodyti daugiau eilėraščių, nei jis per visą gyvenimą yra matęs.

Poetas abiem rankom kelia puspalčio skvernus, kurie niekaip nesiduoda, vis išslysdami. Ir kai pagaliau jis juos smakru prispaudžia prie krūtinės, kimba į švarko skvernus, ir tuomet pasiekia eilėraščių slėptuvę — kairiąją kelnų kišenę.

— Palaukit, draugužiai, tuoj bus, — kalba jis, o mes su policininku, ištiesę kaklus, smalsiai laukiame, kas pasirodys iš ruso kišenės. Galų gale, kartu su giliu poeto atodūsiu, išsiveržia aprašytas ir kelis kartus sulenktas popierių pluoštas. Kai poetas griebiasi jį atlankstyti, pabyra tabako trupiniai, ir palinkęs priekim, garsiai nusičiaudi.

— Į sveikatą, draugai, — sako poetas.

— Po velnių! Ir stiprumas šito rusiško eilėraščio, — sušunka policininkas, trindamas akis. Poetas suradęs reikiamąjį lapą, paduoda jam. Pastarasis įdėmiai jį apžiūrinėja.

— Irgi raštas! Iš penkių raidžių tik dvi tepažįstu. Tai kas čia?

— Rusiškas eilėraštis, — atsakau.

— Tai kur tokį dėti? Čia juk Amerika, ne Rusija. Bandau išaiškinti poetui, kad laikraštis vargu ar galės panaudoti rusų kalba parašytą eilėraščių.

— Nu, ką tas policininkas supranta! Tu paskaityk ir pamatysi.

Ir aš pradėdau skaityti jo gerokai ilgą eilėraščių, kurio pavadinimas: "Linkėjimai Amerikos prezidentui". Žemiau skliausteliuose: Tam, kurį išrinkus.

Marš! Marš! Marš!

Užmušk Kremliaus seną šunį,

Griežes visų ginklų rūšį.

Tuomet genijus tu būsi.

Sibiriokai duos tau mešką,

užu laisvę jiems atneštą.

Volga tavo vardą oš,

tavo garbei tik dainuos.

Marš! Marš! Marš!

Po šito seka dar daug posmų, kuriuose palyginta, kiek kartų Amerikos konstitucijos saulė šiltesnė už Stalino, kokiais nuostabiais automobiliais čia darbininkai važinėja, lyg Rusijos trestų direktoriai, ir kiek pokelių cigarečių darbininkas čia gali surūkyti, vietoj vieno Rusijoje. Paskutinis posmas iš penkių eilučių, kurių pirmosios trys susideda iš žodžio "marš!" didėjančių šauktukų skaičiui. Likusios dvi eilutės skirtos žodžiui "ura!", už jų iš-tisi batalionai šauktukų.

— Šitame eilėraštyje surašytą labai dideli linkėjimai, — sakau policininkui.

— Nežinau, gal priešrinkiminiam įkarštyje jie ir susidomėtų...

Poetas nekantrauja.

— Noriu pas redaktorių, — sako jis, ir aš stebiuosi jo staigiai atsiradusia drąsa. Jis atidaro spaustuvės duris, bet tuoj pat vėl atsitraukia.

(Bus daugiau)

Tėvynėje pradėjo pavergtųjų drausminimą ir gąsdinimą

Vienybė ir Naujienos stengiasi "ugdyti neapykantą buržuaziniam nacionalistams", ko okupantas ir nori.

Iš 1940 m. NKVD tardymų archyvų ištrauktas ir neseniai okupanto "Tiesoje" paskelbtas V.

Rastenio "pareiškimas" abejonių nekeltų, kad pirmiausia jis buvo skirtas ne eksportui, bet "vidaus rinkai" - pavergtiems krašto gyventojams. Vėsdamas krašto kovą su vadinamomis "kapitalistinės ideologijos liekanomis", okupantas naudoja sukrečiančias priemones. Jokia paslaptis, kad svarbiausiu to kovos taikiniu yra šiaurinė lietuvių jaunimas. Atmesdamas agitpropo "pagalbą", jaunimas pats savo protu bando suvokti tiesą praėjusių nepriklausomybės metų sąvartyje. Tad V. Rastenio "rašto" paskelbimas kompartijos oficioze ir buvo agitpropo siekimas atbaidyti lietuvių jaunimą nuo savarankiškų studijų ir kartu jį įbauginti nepriklausomybės meto tariaimais baubais.

Skelbdama vadinamus pareiškimus, "Tiesa" gudrauja: neprašė, kur V. Rastenis gyvena, kokią užima poziciją visuomeninėje veikloje ir, svarbiausia, neskelbia - kur ir kokiomis aplinkybėmis vadinamas raštas išgautas! Ji be skrupulo garsina, girdi V. Rastenis tokį raštą parašęs "tarybiniais organais". Kad tokių "pareiškimų" garsinimas yra agitpropo gąsdinimo veiklos plano dalis, rodo, kad po V. Rastenio "pareiškimo" paskelbimo, tuoj buvo pagarsinta vokiečių armijos generolo Emilio Just "parodymais" apie žymius lietuvių, bendradarbiavusių su vokiečių žvalgyba. (Gen. Just nepriklausomybės metais buvo karo atašė, o karo metu - vyriausias lauko komendantūros viršininkas Lietuvoje).

Po gen. Just "įrodymų" pagarsinimo, paskelbta Rusijai kalinto vyskupo Ramanausko ir keletos kunigų "pareiškimai bei liudijimai". Pastarosiomis savitėmis paskelbta ir kitų (suėmimo laikomų ar paleistų) lietuvių tariamų parodymų. Visi ženklai rodo, kad vadinamų pareiškimų, parodymų, raportų ir įrodymų garsinimas Lietuvoje greit nepasibaigs.

Skelbiant vadinamus pareiškimus, siekiama krašte ugdyti neapykantą nepriklausomybės laikotarpiui, diskredituoti žymesnius lietuvių veikėjus išveičioj, krašte pasilikusiems "įrodyti" kas, girdi, grėstų šiaurinėms okupacijos ramsčiams, jei atsikurtų nepriklausoma Lietuva. Juk ir vadinamo švietimo ministerio Mečio Gedvilos birželio 22 d. per radiją pasakytoji grasinanti kalba aiškiai buvo subudavota, ramstantis "Tiesoje" paskelbtas "parodymais bei pareiškimais".

Žodžių, krašte yra prasidėjęs pavergtųjų drausminimas ir gąsdinimas. Vilniuje leidžiamo žurnalo Komunisto šių metų 4 - me numerioje A. Marcelionio ir M. Požarskio straipsnyje rašoma: "Negalima užmiršti, kad kapitalistinės ideologijos liekanos savaime neišnyks". Todėl reikia ryžtingai kovoti prieš betkuriuos buržuazinės ideologijos pasireiškimus, prieš įvairias idealistines koncepcijas ir teorijas, ku-

rias dar puoselėja buržuazinės nacionalistinės atplaišos; ...reikia atsiminti, kad pas mus dar yra sudaužytų išnaudotojų klasių atplaišų, įvairių buvusių buržuazinių elementų, kurie imperialistų ideologinės divercijos poveikyje stengiasi skleisti nacionalistines nuotaikas, skatinti nacionalistinę ribotumą, kurstyti nacionalistinę nesantaiką..." Toliau Komuniste rašoma: "Ši medžiaga turi būti plačiau panaudojama propagandoje, ugdati neapykantą niekingiems buržuaziniams nacionalistams".

Tad nė kiek nenuostabu, kad "ugdati neapykantą", okupantui ir prireikė skelbti enkavedistų metodais išgautus "pareiškimus - parodymus" ir kaip nors sustabdyti krašte plintančias nacionalistines nuotaikas.

Viena tik keista, kad kai kurie mūsų išeivijos laikraščiai, enkavedistų išgautus ir paskelbtus vadinamus pareiškimus palaikė kažkokia sensacija: ėmė "Tiesos" kamšalą persispaudinti ir palydėti savais, vien okupantui naudingais komentarais. Komentarai agitropui labai naudingi! Nėra abejonės, kad jie mielai bus atspausdinti "Tiesoje", nes okupanto talkininkai krašte patys dar nedrįso prie tokios gamybos prieiti.

Kaip vadinami parodymai bei pareiškimai išgaunami, liudija bolševikų kalintas pulk. Silvestras Leonas. Jis, kaip ir V. Rastenis, perėjo tuos pačius Kauno ir Maskvos kalėjimų etapus. Pulk. Leonas kartu su gen. Skuču, Povilaičiu, pulk. Kirliu, Povilu Lašu, pulk. Dulksniu, Jonu Statkum, gen. Čapliku, Matulaičiu, Kazlausku buvo iš Kauno kalėjimo išvežtas į Liubianką, vėliau perkeltas į Butirkų kalėjimą.

Pulk. Leonas savo išgyvenimus, 1942 m. paskelbtus Lietuvių Archyve, taip aprašo:

"...Tą pat dieną, t.y. liepos 26 d. apie 10 val. du enkavedistai nusivedė mane į gretimą rūmą tardyti. Tardymo kambary radau 2 enkavedistus - žydą ir rusą. Žydas pasisakė esąs vyresnysis tardytojas, o antrąjį - rusą rekomendavo kaip mano bylos tiesioginį tardytoją. Ta proga žydas apie tris valandas kalbėjo, kaip aš turiu laikytis, ką turiu parodyti. Sakė, kad jam viskas žinoma, kad nuo mano parodymo priklausė laikymo būdas kalėjime; ...užbaigė, kad dėl visa to aš turiu nuoširdžiai prisipažinti, tik tada gali būti, kad gyvybė bus man dovanota... o kas sakytį tiesą vengia, tą moka jie priversti sakytį tiesą..."

"Po šio malonaus nurodymo, - rašo pulk. Leonas, - žydas paliko mane su tiesioginiu mano bylai vesti tardytoju, kuris tokiu pat tonu pradėjo savo darbą... Tas tardytojas mane tardė 72 kartus. Pagaliau užrašė, kad aš nieko nežinau, tačiau pareiškė, kad laikys mane tiek ilgai kalėjime ir tokias priemones pavartos, jog aš pradėsiu kalbėti ir kalbėsiu jam žinomą tiesą, nes jis reikalauja pasakyti ir pasirašyti tik apie tą dalyką, kurį aš žinau; o kad aš tatau žinau, jis gerai žinąs, užtat tą

žinių ir reikalauja. Čia pat keikiasi pačiais necenzūriškais žodžiais; keikiasi ištisomis valandomis, o neretai ir ištisos paros tardymų; grasinimams, kad bus pavartotos kankinimo priemonės, galo nėra. Tuo pat būdu vartojamos provokacijos... Spalių pradžioje vieną naktį buvo išvedė šaudyti, bet pavežioję, grąžino į kamerą..."

Pulk. Silvestro Leono išgyvenimų Butirkų kalėjime ištraukos rodo, kaip enkavedistai elgiasi su suimtuojų, kokias naudoja provokacijas išgauti jiems naudingus pareiškimus, šandien "Tiesoje" skelbiamus "parodymų" vardu.

Brooklyne leidžiamos Vienybės ir Chicagoje - Naujienų redaktoriams, pasiūvusiems su Tiesa vykdyti "kultūrinio bendradarbiavimo soclenkynes, mažai, o gal ir visai nežinomi Liubiankos ir Butirkų kalėjimų metodai vadinamais "parodymams" išgauti. Bet jei taip ir būtų, kad jie abu maklinėja nežinioje, jie turėjo pakankamai laiko ir progos pasitarti su savo asistentais. Jei Tysliavai ir Grigaičiui yra sunkiai suvirškinama, kaip dirba Liubiankos ir Butirkų kalėjimų "redakcinės kolegijos", tie asistentai Tysliavai ir Grigaičiui būtų buvę labai naudingi apšviesti jų žilintančias ir prailusias galvas. Sakysim, kad ir toks Vienybės redaktorius

IŠ LENKIJOS ATVYKUSI LIETUVĖ PASAKOJA

Lietuvos pilietė, repatrijavusi Lenkijon ir atvykusi pas gimines Amerikon, įsų bendradarbiui pasakoja:

1944 m., okupavus Lietuvą rusų armijai ir jai valdant, gyvenimas Lietuvoje buvo pakenčiamas, išskiriant vietas, kur ėjo fronto linija. Viskas pasikeitė, atėjus NKVD. Prasidėjo Sodoma ir Gomora. Prasidėjo baisūs žmonių persekiojimai ir sadistiniai kankinimai. Kankinimais pasižymėjo ne tik NKVD, bet ir suorganizuota lietuvių bolševikinė policija, sudaryta iš komunistų pataikūnų ir buv. kriminalistų.

Papuolusiam į policijos nagus būdavo atpiaunama ausis, nosies, liežuvio galas, piamunai nugaroj diržai, į panagės kišami pašalinai. Išgąsdinti tokiu policijos elgesiu, neviens bėgo į miškus pas partizanus, kad pasislėptų nuo persekiojimų, kad atsilygintų už artimųjų kankinimus bei skriaudas.

Miško brolių - partizanų buvo susidariusios tikstantinės masės, su kuriomis NKVD daliniais labai, labai reikėjo skaitytis. Pasitraukusių į miškus turta policija ir NKVD pati savindavo, o trobesius dažnai sudeginavo. Tai buvo baisūs laikai, kuriuos ir atpasakoti žmogus nepajėgi.

Ne vienas tada norėjo būti išvežtas į Sibirą, tikėdamas, jog ten nebūs taip persekiojamas. Užmuštų partizanų lavonai būdavo savaite ar dvi laikomi miestelių aikštėse ir stebimi. Tėvas, motina, ar sesuo, pažinusi savąjį tarp lavonų susijaudindavo ir save išduodavo. Prasidėdavo žuvusiojo artimųjų persekiojimai ir kankinimai.

Partizaninės kovos tęsėsi apie 10 metų. Man pasisekė repatrijuoti į Lenkiją 1946 m. Lenkijon leido vykti tik iš Vilnijos srities. Tas kas norėjo repatrijuoti Lenkijon, vyko Vilnion, o iš ten, sudarė dokumentus, Lenkijon.

Daugelis repatriantų ėmė stambius ir apleistus vokiečių ūkius, bet tokie labai apsiriko. Į stambių ūkių gyvenamus namus suvarydavo daugel šeimų. Daugel šeimų, o tik viena virtuvė. Tarp šeimų kildavo nesusipratimų, kivirčių.

Mudu su vyru paėmėm Vakary Prūsijoje 7 ha ūkėlį ir buvom patenkinti. Vieni gyvenom, vieni patys apsidirbom. Nereikėjo

Į Pietų Ameriką išvykusios krepšinio rinktinės antrasis kapitonas R. Valaitis. Jis yra 5 pėdų ir 10 c., 19 metų studijuojąs prekybos administraciją. Dalyvauja Neries sporto klube.

Degučio nuotrauka

asistentas, karo metais iš Vokietijoje veikusios Weichselio radijo stoties lietuviams kalbėjo ir dažnai statė klausimą - lietuvi, ar pagalvojate kas įvyktų, jei antrą kartą į Lietuvą grįžtų bolševikinis okupantas?

Okupantas sugrįžo. Lietuva tapo Butirkų kalėjimu. O Vienybė ir Naujienos, persispausdindamos "Tiesos" provokacijas ir dar jas palydėdamos komentarais, pamokslais ir moralais, tariasi, lyg geležėlė radusios. Parafrazuojant rašytojo Romo Striupo žodžius, atrodo, labai tinkamus Vienybės ir Naujienų štabams: "Altoriai, žvakės - vyno putos, Vienybėje ir Naujienose gimė herojai be bobutės".

J. Visminas

samdinių, su kuriais didelis vargas.

Stalino laikais ūkininkai ir čia buvo varami į kolūkius, kuriuose viskas buvo vykdoma pagal planą. Pvz., nustatytą dieną, nežiūrint oro tinkamumo, privalėjo būti pasėta. Vykdam planus, kviečiai buvo sėjami smėlėton žemėn, o rugiai molienon. Žemdirbiui tai buvo nesuprantama, bet jis turėjo vykdyti planą.

Už mažus nusizengimus siųsdavo keliems mėnesiams į anglių kasyklas Stalinui anglis kaskiti. O vienok visur turėjo būti sakoma, kad Stalinas lenkus išvadavo iš fašistų rankų.

Prie Gomulkos pasidarė laisviam, lengviam. Žmonės bėga iš kolūkių, nes juose labai sunku gyventi.

Duoklės savistoviem ūkiams, kas ir mažiem, labai didelės. Mes nuo 7 ha ūkelio turėjom atiduoti valdžiai: 600 svarų mėsos, 20 centnerių rugių, 40 centnerių bulvių, 1400 litrų pieno, 5000 zlotų pinigais, ir dar pasitotė 24 dienas su vienu arkliais, ar 12 dienų su dviem arkliais. Nors ir sunki duonėlė, bet buvo geriau gyventi, negu kolūkyje.

Vykdom naujų skaitytojų telkimo vaju. Ateikit mums į talką. Užsakykit savo pažįstamiems, kurie iki šiol dar Dirvos neskaito.

P. Vaičiūnas

(Atkelta iš 3 psl.)

negalim turėti jokių abejonių, kad jis Lietuvos pavergėjams nepajėgė pataikauti. Aš nedrįščiau sakyti, kad per tą ilgą laiką P. Vaičiūnas nieko nebūtų rašęs. Greičiausiai jis nesiliovė kūres, bet tie jo kūrybiniai darbai netiko okupanto propagandai.

Tokią prielaidą turėdami, laisvojo pasaulio lietuviai tegali tik nuoširdžiai linkėti, kad iki šiol viešumos neišvydęs jo kūrybinis palikimas nebūtų barbarų ar fanatikų sunaikintas. Ta pati prielaida ir vėl mums primena, kad rašytojas Petras Vaičiūnas buvo tvirtų principų vyras. Ištikro, savo vidaus pasaulyje, kaip reta, jis buvo tyras ir kilnus žmogus.

Savo gyvenimo pasaką pats Petras Vaičiūnas taip sėka: "Gimiau saulei tekant 1890 m. birželio 29 d. (pagal seną stilių) valstiečių šeimoj, Piliakalnių kaime, netoli vingiuoto vieškelio, kuris linksmai bėga nuo Siesikų senos pilies pro pašvenčio Veprių miestelį Vilniaus bokštų link. Todėl aš, turbūt, ir parašiau lietuvių tautos giesmę Ei, pasauli, mes be Vilniaus nenurimsim!

Lietuviškai skaityti iš Prūsijos spausdinto elementoriaus, o paskui iš Aukso altoriaus mane išmokė mano brangioji motulė. O rusiškai skaityti ir aritmetikos - iš tėvo gavau pirmąjį mokslą. Be to, iš brolio gimnazisto, dar mažas būdamas, išmokau vokiškai ir graikiškai skaityti ir pasirašyti.

Išgijęs tėvų šiaudinę pastogę tiek jau mokslo, vos ne per metus baigiau Veprių pradinę mokyklos kursą ir rudenį įstojau į Ukmergės vidurinę mokyklą.

Besimokant man Ukmergėje, atėjo viesulingieji 1905 metai, ir aš už aktyvų dalyvavimą revoliucijos žygiuose po ilgų tardymų ir kratų buvau pašalintas iš mokyklos su vadinamuoju "vilko bieliu", neleidžiančiu įstoti į jokią mokyklą visoje Rusijos imperijoje. Bet aš nenusimenu, mokausi privačiai. Vargais negalais gaunu leidimą įstoti į matininkų mokyklą ir, baigęs joje mokslus, tampa matininku, matuoju Ukrainoje žemes".

Ko lietuvių tauta 1905 m. siekė - mums visiems gerai žinoma. Ir Petras Vaičiūnas gavo "vilko bilietą" tik todėl, kad tuose siekiuose aktyviai dalyvavo. Bet, nepaisydamas nelemtos skriaudos, aukštojo mokslo jis siekė visu atkaklumu. Metęs matininko instrumentus ir atlikęs rusų kariuomenės karo prievolę, jis grįžo į Petrapilį ir vėl pradėjo belstis į įvairių mokyklų duris. Tik antrą kartą stojant į egzaminus, jam pasisekė gauti brandos atestatą. Prieš tai Psichoneurologijos institute buvęs tik laisvuojų klausytoju, dabar P. Vaičiūnas buvo tikras studentas, po eilės metų ir didelių pastangų jam atsivėrė universitetų ir akademijų durys.

Toliau P. Vaičiūnas taip pasakoja apie savo gyvenimą: "Bestudijuodamas tuometiniame Petrograde, susipažįstu su lietuvių dramos teatro tėvu Juozu Vaičkum. Perskaitau jam pirmą savo scenos veikalėlį (Pražydo nuvytusios gėlės, parašytas 1914 m.), kurį jis 1916 m. pastato Kreivoje veidrodžio teatre. Netverdamas iš džiaugsmo, parašiau antrą pjesę (Aukos). Ir tą mano veikalą J. Vaičkus pastato 1917 m. Komedijos teatre. Ir aš nuo to laiko visa savo siela atsiduoodu teatro menui, padedu J. Vaičkui ugdyti profesionalinį lietuvių teatrą".

Tebešėlsta pirmas pasaulinis karas. Jo metu P. Vaičiūnas ne tik dirba su J. Vaičkum liet. teatrinį darbą, bet ir studijuoja. Pradžioj Psichoneurologijos institute, vėliau Peterburgo universitete, o 1919 m. Karo medicinos akademijoje. 1918 m. su J. Vaičkus trupe buvo grįžęs į Vilnių, bet, lenkams Lietuvos sostinę okupuojant, 1919 m. jis vėl atsiduria Peterburge. Ten vėl studijuoja, globoja tenesančius Lietuvos mokslo bei kultūros turtus, mokytojauda vid. mokyklų, literatūros vakaruose susitinka su Bloku, Majakovskiu, Gorkiu. Tuo neramiu laiku parašo net du veikalus: Žodžiai ir atbalsiai ir Sielos virpėjimas. Taip pat ir vieną kitą eilėraščių.

Kviečiamas J. Vaičkus Skrajojamojo teatro, kuris tuo metu dirbo Kaune, ir P. Vaičiūnas per visokius frontus ir kalėjimus "repatrijuoja" į savo gimtąją Lietuvą. Kalėjimuose užsikrėtęs dė-

mėtąja šiltine, beveik du mėnesius gulio lovoje, kol iš tos sunkios ligos išsiklapsto. Kurį laiką dirba Nepr. Lietuvos teismuose Vilniuje ir Panevėžyje, bet toliau štai ką P. Vaičiūnas sako: "Ateina 1920 m. gruodžio mėn. 19 d. Tą dieną atidaromas Meno Kūrėjų D-jos dramos teatras - ir toji data tampa mano gyvenimo reikšmingiausia diena. Įžengęs į teatrą, galutinai visa savo savybe pasineriu teatro darbe. Vienas pokito gimsta mano dramos veikalai, eilėraščių rinkiniai, pasakos."

Ištikro, lietuvių profesiniam dramos teatrui P. Vaičiūnas yra sukūręs per dvidešimt scenos veikalų. Šešioliką jų vaidino visi Lietuvos dramos teatrai, kai kurie buvo išversti į latvių, estų ir kt. kalbas, ir svetur taip pat su pasisekimu vaidinami. Žiūrovai P. Vaičiūno veikalus mėgo ir jų spektaklius gausiai lankė. Be originaliųjų dramų, lietuvių teatrui jis išvertė visą eilę scenos veikalų iš įvairių kalbų. Štai autoriai, kurių dramas ir tragedijas jis vertė į lietuvių kalbą: Sofoklas, Schilleris, Slovackis, Hamsunas, Ibsenas, Hauptmanas, Materlinckas, Gorkis, Nekrasovas, Tagorė, Lope de Vega, Kšanovskis, Chlebovskis (pastarieji du lenkų lit. istorikai) ir kt.

Manding, šia liūdna proga būtina išvardinti Petrą Vaičiūno scenos veikalus. Štai tų veikalų, vaidintų ir išspausdintų (kas yra likę rankraščiuose, dar nėra žinoma), pilnas sąrašas: Pražydo nuvytusios gėlės, vaidinta 1916 m., išsp. 1923 m., Aukos, vaid. 1917 m., Milda, išsp. 1918 m., Mano taurė (Žodžiai ir atbalsiai ir Sielos virpėjimas), išsp. 1920 m., Žemėtos kaukės, išsp. 1923 m., Giedrėjanti sąžinė, išsp. 1924 m., vaid. 1933 m., Sudrumstoji ramybė, vaid. 1924 m., išsp. 1927 m., Tuščios pastangos, vaid. ir išsp. 1926 m., išversta į lenkų ir latvių kalbas, Patriotai, vaid. 1926 m., išsp. 1927 m., Nuodėmingas angelas, vaid. ir išsp. 1927 m., išversta į rusų, latvių ir žydų kalbas, Stabai ir žmonės, vaid. 1928 m., išsp. 1929 m., Liepsnojančios širdys, vaid. 1929 m., išsp. 1936 m., Aukso žaismas, vaid. 1932 m., išversta į latvių kalbą, Laimės gėlė, vaid. ir išsp. 1929 m., išversta į žydų kalbą, Naujieji žmonės, vaid. 1933 m., išsp. 1937 m., išv. į latvių ir čekų kalbas, Tikruoji keliai, vaid. 1933 m., Sulaužyta priesaika, vaid. ir išsp. 1935 m., Prisikėlimas, vaid. 1936 m., išsp. 1956 m., išv. į latvių kalbą, Aukso gromata, vaid. ir išsp. 1938 m., Varpų giesmė, vaid. ir išsp. 1939 m., Tėviškos pastogės, vaid. ir išsp. 1941 m., Dramos (Tuščios pastangos, Patriotai, Stabai ir žmonės, Prisikėlimas), išsp. 1956 m.

Kai kurie Petro Vaičiūno scenos veikalai buvo statomi ir JAV lietuvių scenose. Tačiau ypač būdinga yra tai, kad žymius mūsų dramaturgas, kuris Nepr. Lietuvos teatrui beveik kasmet yra davęs po vieną dramos veikalą, kai 1941 m. nužengė nuo scenos, tai taip su nauju kūriniu iki mirties į ją nebegrižo. Be abejonės, "nuopelnai" už tokį kūrybinį pasikatinimą, už tokias rašytojui sudarytas sąlygas visų pirma priklauso vokiečiams, o paskui rusams, kurie paskutiniaisiais P. Vaičiūno gyvenimo metais Lietuvoje šėmininkavo, liet. literatūrą ir teatrą "ugdė"... Turi "trukti kantrybė ir apmąda širdis sugelti", kaip pats velionis poetas sako, turi visi sanariai suvirpėti, kai matai, kad teisė išniekinta, kad gražiausioji tautos goda sudaužyta, kaip molinė lėlė...

Be to jis rašė ir poeziją. Yra išleisti šie jo poezijos rinkiniai: Rasoti spinduliai 1923 m., Tekanti saulė 1925 m., Gimtuojų vieškelis 1927 m., Amžiais dės galvą už Vilnį lietuvis 1928 m., Saulės lobis 1935 m. ir Rinktinė 1946 m. Tegu ir kiek vėliau su savo darbais viešumoj pasirodęs, Petras Vaičiūnas yra Fausto Kiršos, V. Putino-Mykolaičio, K. Binkio ir B. Sruogos kartos poetas. Nors Rusijoje ėjęs aukšt. mokslus, nors veidas į veidą yra susitkęs su rusų lit. šulais Bloku, Balmontu, Majakovskiu, Eseninu, Gorkiu ir kt., savo poetinė prigimtimi ir kūryba jis yra originalus ir savaimingas, jokia regima rusų lit. įtaka neapsi-krėtęs.

(Bus daugiau)

Dvi jaunos Kanados lietuvaitės - Vida ir Ilona Bubelytės, iš Toronto, po savo kiemo koncerto. Jų mamytė jas kasdien moko lietuviškas dainas dainuoti.

**WHEN BUYING
OR SELLING
A HOUSE**

Use our Escrow Service
Protect both parties
in the deal

The Cleveland Trust Company
THE BANK FOR ALL THE PEOPLE
FOUNDED 1854
MEMBER FEDERAL RESERVE INSURANCE CORPORATION

Dirvą pasiūlyk savo kaimynui susipažinti

Radioaktyvių spindulių pavojus ir apsauga

Sprogę branduolinių ginklai paliausuoja ne vien tiktai šviesos ir karščio, bet taip pat ir radioaktyvius spindulius. Šių spindulių veikimo plotas yra toks pat, kaip ir visų kitų spindulių, bet jie nuo kitų spindulių smarkiai skiriasi, kaip jau skaitėme, aptardami branduolinių ginklų fizines savybes.

Paliuosuojamos trys radioaktyvių spindulių rūšys:

1. Alfa spinduliai — helijaus protonai.
2. Beta spinduliai — didelio greičio elektronai.
3. Gama spinduliai — tapatingi su rentgeno ar radijaus spinduliais.

Naudojant atominius branduolių skilimo ginklus, alfa spindulių kiekis, palyginti, yra nedidelis, ir jie didesnių problemų Japonijoje nesukėlė. Naudojant vandens, tai yra branduolių jungimosi pagrindu veikiančius ginklus, šių spindulių kiekis gali būti labai reikšmingas. Tačiau visos tos priemonės, kurios apsaugoja nuo karščio spindulių, pilnai apsaugos žmones ir nuo alfa spindulių.

Kaip minėta, jau popierio storumo priedanga juos visai sulaiko ir bet kokie rūbai juos taip pat sulaikys. Tačiau patsai faktas dar pilnai nenusako jų pavojingumo. Sulaikyti šie spinduliai, kaip ir išnyksta, bet jie padaro radioaktyviais kūnais juos sulaikiusią pertvarą ir tie antriniai, radioaktyviais tapę kūnai, gali ir toliau spinduliuoti radioaktyvią energiją beta ir net gama spindulių pavidale.

Alfa spinduliai gali padaryti radioaktyviu visą tą plotą, kuriame jie tapo paskleisti. Jei žmogus sproginimo buvo užtiktas lauke, kur tik jo rūbai jį apsaugojo nuo mirtį nešančių karščio spindulių, tai jo rūbai gali būti pakankamai prisigėrę alfa spindulių ir būti radioaktyvūs. Jei žmogus sproginimo metu buvo kokioje nors pastogėje, nors ir menkiausioje pašiūrėje, tai ta priedanga jį galėjo apsaugoti ir nuo karščio, ir nuo alfa spindulių. Tačiau neapsaugotas plotas už tos pašiūrės ribų gali būti tiek užterštas alfa spinduliais, jog po sproginimo išėjęs laukan gali gauti mirtiną jų kiekį.

Po sproginimo nusėdusios dulkės taip pat gali būti alfa spinduliais užterštos, padarytos radioaktyvomis.

Jei tik galima, vėta tuoj pat pakeisti rūbus tokiais, kurie buvo ar pastogėje, ar kitaip kuo nors uždengti.

Vanduo yra geriausia radioaktyvių medžiagų pašalinimo priemonė. Jei tik įmanoma, jei tik yra radioaktyviais spinduliais neužterštas vanduo, patartina tuoj pat juo nusiplauti ir juo perplauti rūbus ar avalinę. Tik tokį vandenį, tuoj po naudojimo, reikia arba pašalinti, arba bent žmonėms nuo jo laikytis kelių pėdų atstume.

Beta spinduliai yra žymiai pavojingesni, nes jie praeina net per kelis centimetrus metalo ir dar didesnį kiekį kitokios, mažiau tamprios medžiagos. Nuo jų paprasti rūbai neapsaugoja, bet ir jie skleidžiasi vien tik tiesia linija, kaip ir visi spinduliai. Jie, palyginus, nedidelio žemės sluoksnio yra visai sulaikomi. Jie tik retais atvejais tegali kitus kūnus padaryti radioaktyviais. Jų pavojus visiškai praeina maždaug 90 sekundžių po sproginimo.

Artimame atstume nuo nulinio taško ir tų 90 sekundžių gali pakakti, kad sukeltų mirtiną radioaktyvų švitimą. Tačiau tokiam artimame nuotolyje ir kiti spinduliai, ypač karščio

spinduliai, bus pakankami, kad nužudytų gyvybę.

Didžiausią pavojų beta spinduliai sukelia tik radioaktyviųjų kritulių pavidale, apie kuriuos bus vėliau kalbama.

Gama spinduliai, yra tie patys, kuriuos skleidžia rentgenas ir radijus (elementas). Jie tuo nepaprastai pavojingi, kad, bent teoretiniai, jų niekas pilnai nesuslaiko. Visos uždangos ir priedangos juos tikrai sumazina. Reikia net labai storos, kelių dešimtųjų centimetrų švino plokštės, kad jų žudomąją galią padarytų nebereikšmingą.

Kaip ir beta spinduliai, jie yra tuo pavojingi, kad gyvybę neužmuša iš karto, bet nuo jų įtakos žmonės miršta tik po tam tikro laiko tarpo.

Nė vienų radioaktyviųjų spindulių žmogus negali savo jutomais "pagauti", negali pajusti, ir gali ilgesnį laiką pasilikti jų įtakos plote, to visai nežinodamas.

Gama spindulių reikšmė pačiu sproginimo metu tėra mažiau patirta, nes reikia specialių aparatų, kad nustatytų jų buvimą ar nebuvimą. Jie, kaip ir beta spinduliai, labai didelę reikšmę vaidina žudydami gyvybę radioaktyviųjų kritulių pavidale. Tame pavidale jie yra patys pavojingiausi.

Kiek jie yra pavojingi paties sproginimo momentu, dar nėra tikrai nustatyta. Tačiau tikrai yra žinoma, kad jie patys niekada ir jokiu atveju negali kitų kūnų paversti radioaktyviais.

90 sekundžių po sproginimo jų veikla praktiškai pasibaigia. Tinkamų apsaugos priemonių nuo jų nėra ir vienintelė viltis likti jų nenužudytais tėra tik toji galimybė, jog sproginimo metu žmogaus kūnas dar negavo mirtinos jų dozės. (Bus daugiau)

Pittsburgho lietuvių biznierių piknike neapsieita be biznio... Kazys Puzinkevičius pirmasis užsiprenumeruoja Dirvą. Iš kairės: pikniko programos vedėjas inž. V. Mažeika, Dirvos vyr. redaktorius B. Gaidžiūnas, naujasis skaitytojas K. Puzinkevičius ir senas Dirvos skaitytojas bei rėmėjas J. Taoras.

Dirvos nuotrauka

Valandos, kurios nulėmė II Pasaulinį karą 10

ŪKININKO LOVA ANT SKLANDYTUVO VIRŠAUS

Batalionas tą pačią dieną turėjo dar kitų uždavinių, tad plk. Orway švintant išžygiavo; jis beturėjo tik dešimtadalį žmonių, su kuriais prieš kelias valandas buvo išskridęs iš Anglijos.

Po chaotiško nusileidimo jie nepalankiai kalbėjo apie karališkąją aviaciją, o kai išgirdo, kas atsitiko su dingusiais ginklo draugais, jų pyktis dar padidėjo. Kai kurie buvo iššokdinti už 30-50 km. Lėktuvų žvalgai sumaišė Dives upę su Orne ir dalį vyrų išmetė priešingoje užtvindyto ploto pusėje. Kai kurie pagaliau susirado savo dalinius. Vienas pilnoje aprangoje ir su automatinio šautuvu rankoje plaukė 3 kilometrus, kad pasiektų Dives deltą. Daugelis žuvo arba pakliuvo nelaisvėn. Iš 750 Orway vyrų 192 nebuvo niekad surasti. Gal jie iššoko į jūrą, o gal juos prarijo užtvindytos pelkės dumblas.

Nepakankamas apmokymas įvairiomis oro sąlygomis, be abejo, buvo viena didžiausių RAF klaidų. Kai kurie pilotai niekada anksčiau nebuvo pergyvenę priešlėktuvinės artilerijos ugnies ir pametę orientacinius taškus, Karališkosios aviacijos vyr. štabo įsakymas tą dieną baigėsi keistu sakiniu: "Tikslumas, kuriuo desantas buvo išlaipintas skirtingose vietose, be abejonės padidino greitą laimėjimą." Orway ir jo likusieji 75 vyrai tikrai turėjo daug ką prie to sakinio pridėti. Tačiau įsakymas viešai buvo paskelbtas tik po trejų metų, ir jų rūstybė per tą laiką jau buvo šiek tiek atvėsusi.

Tuo tarpu jie lauko keliu žygiavo į savo artimiausią tikslą ir buvo... amerikinių kovos lėktuvų apmėtyti bombomis. Tai jų nuomonės apie aviaciją nė trupčio nepataisė.

Laimel, divizijos vadas gen. Gale dalinių išblaškymą kiek ramiau priėmė ir nebuvo taip pesimistiškai nusiteikęs. Viena, jis turėjo galimybės operaciją apžvelgti platesniu mastu, ir žinojo, kad kiti batalionai nėra tiek daug nukentėję, kaip Orway dalinys. Antra, jis buvo senas karys, pripratęs susidurti su netikėtais karo laimės smūgiais.

Tiesa, taip jau senas gen. Gale nebuvo. Jis buvo 48 metų amžiaus, 6'4" aukščio, griežtas, bet mėgstąs humorą ir aistringai nekenčiąs bet kokios biurokratijos. Jis nusileido supagrindinėmis sklandytuvų jėgomis 3:30 val. ir džiaugėsi kaip vaikas, kad buvo pirmasis generolas, išlipęs prancūzų žemėn. Vos tik išlipęs lėktuvan, jis adjutantui paliepė pažadinti jį, pasiekus Prancūzijos krantą, ir tuoj pat užmigo. Jo sklandytuvas nenusileido laimingai: pakelės krūmai pramušė apačią. Tačiau niekas nebuvo sunkiai sužeistas, ir generolas išlipo - į maišatį, kuri menčiau prityrusiai akiai galėjo būti labiau panaši į katastrofą, negu planingą nusileidimą.

49 iš 72 sklandytuvų atvyko taip punktualiai, kad jie veik visai tuo pačiu metu pasiekė pirmųjų parašiutininkų nuvalytą pievą. Per 2-3 minutes jie iš tamsos suskrido ten iš visų pusių ir veik visai nusileido sudžūdami. Sparnai, ratai ir kitos sklandytuvų dalys skraidė ore, kai kurie nosimi įsmigo į žemę, kiti užšoko ant pirmiau nusileidusiųjų. Vienas sklandytuvas įskrido į mažą namelį ir išlindo antron pusėn - su dviguba lova ant nugaros. (Kai kurie prisiekinėjo, kad lovoje dar tebegulėjo ūkininkų pora, kai sklandytuvas pagaliau sustojo.)

Iš pirmųjų sklandytuvų išendantiems vyrams grėsė nuolatinis pavojus, kad vėliau atskrendantieji juos užmuš; tačiau, nuostabių sutapimų, užmuštųjų buvo gana mažai. 3:35 val. visa pieva buvo virtusi griuvėsių krūva; tačiau virš 1000 vyrų su savo "džypais" ir dešimtimi iš asutonoliškos gabentųjų labai reikalingų patrankėlių grupavosi lauke.

Generolo "džypas" buvo likęs po griuvėsiais, ir jis, nenorėdamas laukti, pėsčias nužingsniavo į numatytą štabovietę Ranville. Vos tik jam spėjus ten įsikurti, atėjo pirmieji pranešimai apie didžiulius parašiutininkų nuostolius; jie kėlė nerimą, bet generolas stengėsi neprarasti pusiausvyros. Jis žinojo, kad pirmasis išpūdis po naktinio išsilaipinimo visada turi būti chaotiškas, ir jo ilga patirtis buvo pamokiusi, kad pirmieji pranešimai apie nuostolius kautynių lauke paprastai būna dvigubai didesni už faktinius. Be to, jis gerai pažinojo savo dalinius ir buvo tvirtai įsitikinęs, kad jie atliko savo uždavinį, nepaisant nuostolių didumo.

Naktis praėjo, negavus pranešimo apie penkių Dives tiltų išsprogdinimą, kuris būtų garantavęs divizijos sparno saugumą. Generolui leidžiantis, įvairūs Royal Engineers daliniai jau žygiavo sprogdinimų atlikti; ir jie pateisino jo pasitikėjimą. Vienas dalinys, kuris turėjo išsprogdinti tiltą ties Robehomme kaime, iššokdamas pateko į pelkę. Po septynių valandų gyvi likusieji prasiveržė iki tilto, bet jį rado jau išsprogdintą. Dalinio viršila, kuris nusileido netoli tilto, iš per klaidą ten patekusio kanadičių dalinio gavo sprogtamosios medžiagos ir uždavinį atliko pats vienas.

Svarbiausias tiltas už Troarn miestelio, jungiąs pagrindinius kelius į Rouen ir Le Havre, buvo toliausiai - už 6 km. nuo ruožo, kurį divizija turėjo užimti ir išlaikyti. Majoro Roseveare vadovaujamas Royal Engineers dalinys turėjo, pėstininkų dengiamas (Nukelta į 6 psl.)

KOKIA LINKSMA KOMBINACIJA. DŽIAUGSMAS... DRAUGAI... IR UGNIM VIRTAS STROH'S

Vėsus ežero vėjas ir šaltos bonkos gaivinančio Stroh's alaus... koks malonumas taip praleisti sekmadienio popietę! Nesvarbu kokį vasaros sportą jūs mėgstate, bet planuokite savo laisvalaikį su Stroh's alumi... ugnim virtu alumi, lengvesnio ir skanesnio skonio!

JUMS PATIKS
Stroh's
JIS ŠVIESESNIS!

DABAR UŽ VIETINĖS KAINAS

Tik Amerikoje ugnim virtas alus prie 2,000 laipsnų!

The Stroh Brewery Company, Detroit 26, Michigan

NAUJŲ SKAITYTOJŲ VAJUI DAR BŪTINAI REIKIA 69

Penkių šimtų naujų skaitytojų vajus tęsiamas toliau. Jau nedaug tereikia, kad jį užbaigtume ir Dirvą susidarytų sąlygos eiti tris kartus per savaitę. Tat visus Dirvos skaitytojus, talkininkus ir bendradarbius dar kartą kviečiame į talką.

Jūs turite pažįstamų ir artimųjų, kurie Dirvos dar neskaito. Užsakykit jiems, kaip šventinę, vardadienio ar gimtadienio dovaną. O jei užsakyti negalite, atsiųskit mums jų adresą. Jiems Dirvą siųsim susipažinimui. Tegul jie įsitikina, kad nėra geresnio lietuviško laikraščio. Ir vykdant šį vajų, tik už \$6.00 metams.

Siųsdami adresą naudokitės šia atkarpa.

Užsakai
Rekomenduoju Dirvą siųsti

(Vardas, pavardė)

(Adresas)

Už naują prenumeratorių siunčiu \$.....

(Mano adresas)

* Čiurlioniečiai liepos mėn. 25 d., šeštadienį, savo namų sode rengia koncertą, - pobūvį. Ansamblio chorai duos neilgą koncertą, veiks bufetas ir šokiai. Ansamblio namų sodelis bus atitinkamai apšviestas ir gražiai paruoštas maloniam ir nuotai-kingam vakarui.

Pasitaikius blogam orui pobūvis įvyks sekmadienį, liepos 26 d. Šį šv. Onos išvakarių pobūvį ansamblis rengia 19 darbo sezono pabaigtuvių ir vienerių metų savuose namuose proga. Įėjimas asmeniui \$2.00, vaikams nemo-kamai. Bilietus iš anksto galima įsigyti Dirvoje. Pobūvio pradžia 7:30 v.v.

* Dirvos bičiuliai J. ir M. Misčikai nesenai lankėsi Floridoje. Keliaudami automobilium pro Smoky Mountains ir Silver Springs, žavėjosi gražia gamta ir turtingais keliuonės išpūdziais.

Miami, Floridoj buvo sustoję pas buvusius clevelandiškiuos No-reikas. Jie ten turi keliautojams vasarnamius ir tuo verčiasi jau 13 metų. Būdami Floridoje sutiko taip pat buvusius clevelandiškiuos Virbalius, Dr. Tamošaitį, kuris visų clevelandiškių pasiilgęs, p. Zdanienę ir kitus.

* V. A. Vaitkus, "Spaudos Book Store" savininkas iš Waterbury, lankėsi Clevelande, apžiūrėjo Dirvą ir kitas lietuviškas įstai-gas.

PARENGIMAI

CLEVELANDE

* Liepos 19 d. Neurų ūkyje gegužinė - piknikas.

* Rugpjūčio 2 d. Clevelando visi trys Balfo skyriai rengia pikniką. Vieta bus paskelbta vė-liau.

* Rugsėjo 5 d. Lake Shore Country Club patalpose Ameri-kos Lietuvių Sandra 16 (Cle-velande) kuopos banketas. Pra-džia 8 val. vakaro.

* Rugsėjo 12 d. Spaudos balius, rengiamas Dirvos, prie staliukų didžiojo Slovenian Auditorium salėje.

* Rugsėjo 19 d. D.L.K. Birutės Karių Seimų Moterų D-ja ruošia 8 d. rugsėjo minėjimą - vakarą.

* Spalio 31 d. Korpi Neo-Li-thuania metinė šventė ir balius La Vera Supper Klube.

AKRONE

* Liepos 26 d. Amerikos Lie-tuvių Piliečių Klubu gegužinė Ro-ma Park ant Rt. 18, į vakarus nuo Akrono.

Tik atsilikimu vejamosi ...

(Atkelta iš 6 psl.)

Sovietai nėra paskelbę jokių davinių apie tautines pajamas. Yra tik spėjimai ir apskaičia-vimai visai Rusijai, kurie sako, kad investuojama net iki 40%.

Į bendras tautines pajamas, be pramonės gamybos, įeina žemės ūkis, transportas, prekyba ir buitinių patarnavimų sekto-rius. Kiek tai liečia Lietuvą, žinome, jog 1955 m. pramonės "specifinis svoris" bendrame liaudies ūkyje sudarė apie 63%. Į tą liaudies ūkį, be abejojoimo, įėjo viskas be smulkaus privati-nio sektoriaus. Įėjo ir kolchozų ir sovchozų gamyba. Panaikinus MTS, panaikinus valstybines duokles ir kitaip palengvinus ūki-ninkų būklę, neapsiriksimė spėję, kad valstybinis - kooperatinis žemės ūkio sektorius bus gerokai išaugęs. Sakysime, kad 1958 m. pramonė tebus sudariusi tik pusę arba 50% bendrų tautinių LTSR pajamų. Ne kitaip likusiam Pa-baltij. Mažai kas turbūt pasikeis tame santykiyje ir per septynmetį. Jo industrinė gamyba sieks 360 milijonų rublių - vadinasi, pridė-jus antratiek, bus 720 milijonai rublių bendrų tautinių pajamų. Iš tų investuojama 37 milijonai, tai yra tik 5 procentai su trupū-čiu!

Investuoti tik 5% tautinių pajamų į ūkį, tai reiškia skirti vos tiek, kad užtektų būtiniems re-montams. Šiurpas ima pagalvo-jus, kad ligšiol buvo investuota 2,5 karto mažiau. Suprasime,

Clevelando lietuvių dienoje mažiesiems labai daug įvairių pramogų suorganizavo V. Jokūbaitis (kairėje).

Dirvos nuotrauka

* LB CV pirm. Stasj Barz-duką, išvykusį dėstyti lituanis-tinius dalykus į Fordhamo uni-versitetą New Yorke, pavaduoja vicepirm. dr. Alg. Nasvytis (10823 Magnolia Dr., Cleveland 6, Ohio). CV pirmininkas į Clevelandą grįš rugp. vidury.

* SLA 14 kuopos piknikas, nu-matytas liepos 26 d., dėl susi-dėjusių aplinkybių neįvyks.

Išnomuojamas kambarys lietuvių šeimoje. Galima su maistu arba ir be maisto. Naujosios parapi-jos rajone. Šaukti: IV 1 - 0648.

J. S. AUTO SERVICE

Sav. J. Švarecas

Cleveland

1254 Addison Road
Tel. HE 1-6352

Atidara nuo ryto
8 iki 7 v. v.

AUTOMAŠINŲ TAISYMAS

Mašinų viršaus tai-symas ir dažymas: mo-torų, stabdžių patikri-nimas ir taisymas, greičio dėžės ir kt. ma-šinos dalių įdėjimas. Parduodami amžini akumuliatoriai.

24 hours towing.
Dienos tel.: HE 1-6352.
Nakties tel.: LI 1-4611.

SAVININKAS PARDUODA NAMĄ EUCLIDE

2 mieg., valgom., salionas su židiniu. Plytelių vonia ir dušas. Pilnas rūsys. Prijungtas gara-žas 1 1/2 mašinos. 1 akro sklypas gražiai apodintas. Plieno stor-mis ir screens. Galima tuoj užimti.

Šaukti EV 1 - 2067

Savininkas parduoda 6 kamb. namą prie naujos parapijos. Kaina 18,500 dol. Teirautis: KE 1-2063. (55)

2 šeimų 6-5 ant E. 79th St. tarp Korman ir Donald. Prašo \$16,800. Savininkas turi parduoti. Šaukti: HE 1 - 6517.

J. CIJUNSKAS LAIKRODININKAS

Taiso ir parduoda laikro-džius, apyrankes ir kitas brangenybės. Sąžiningas ir garantuotas darbas prieina-momis kainomis.

753 E. 118 St.
Cleveland 8, Ohio
Telef.: LI 1-5466

NEURŲ PENKIŲ BROLIŲ IR PENKIŲ SESERŲ GEGUŽINĖ - PIKNIKAS

Įvyksta liepos 19 d., sekmadienį.
Pradžia 1 val.

Clevelandiečiams gerai žinomas Tadas Neura, iš Brunswick, Ohio, kviečia vi-sus atvykti. Bus geras orkestras, vai-sės ir dovanos.

Neuros piknikų vieta pertvarkyta ir padidinta. Visi smagiai praleisit laiką.

DIDŽIAUSIA, PATIKIMIAUSIA, SU 25 METŲ PRAKTIKA, APMUITINTŲ SIUNTINIŲ Į LIETUVĄ, LATVIJĄ, ESTIJĄ IR VISUS RUSIJOS KRAŠTUS, PERSIUNTIMO ĮSTAIGA.

SU INTURISTO LEIDIMU

GLOBE PARCEL SERVICE Inc.

Siuntiniai pilnai apdrausti, gavėjas nieko neturi primokėti. Siuntėjai įsitikino, kad per GLOBE PARCEL SERVICE INC. siunčiami siuntiniai, greičiausiai, tvarkingiausiai pasiekia adresatą. Prašykite, prisiųsime katalogus su pilna informacija, drabužių bei apvynės dydžių Nr., iš rusiškų į amerikietiškus. Ir kainoraščius, kiek už kurį daiktą reikia mokėti maito.

Siuntėjų patogumui įstaigoje turime gerų vilnonių ir rajoninių medžiagų, odų, batukų, vilnonių skarų, skarelių, skustuvų, plaukams kirpti mašinėlių, stiklui deimanto rež-tukų, lovatiesių ir t.t. Garantuojame, kad niekur kitur, už tokias žemas kainas, šių prekių negalėsite nupirkti. Šios prekės parduodamos tik siuntėjams.

Šios įstaigos tarnautojai lietuviai.

Darbo valandos: Kasdien nuo 9:30 - 6.

Trečiadieniais 9:30 - 8. Šeštadieniai 9 - 3.

A D R E S A S:

GLOBE PARCEL SERVICE INC.

1313 Addison Rd.

Corner Superior Ave. & E. 71 St.
Tel. Utah 1-0806 & Utah 1-0807

SIUNTINIAI SIUNCIAMI TIESIOG IŠ CLEVELANDO.

DIRVAI AUKOJO

Pratęsiant prenumeratą Dirvą aukomis parėmė:

Krygeris J., Cleveland	\$1.00
Abraitis V., Richmond Hill	2.00
Velykis J., Cleveland	2.00
Jurkevičienė E., Toronto	5.00
Čepauskienė B., Toronto	2.00
Kliorė B., Chicago	2.00
Saladžius J., Rochester	2.00
Kasakaitis K., Chicago	1.00
Milaševičius A., L.I.	2.00
Kleiza A., Manchester	2.00
Šimkus M., Chicago	2.00
Kaunelis Ign., Detroit	1.00
Pažemėnas K., Baltimore	1.00
Iškauskas A., Toronto	2.00
Spirikaitis A., Garfield Hts.	2.00
Drevinskienė A., Montreal	1.00
Valadka M. Rev., Scranton	2.00

Ačiū visiems už atsiųstas au-kas.

on AUTO INSURANCE

Telefono pašauki ma s Jums gali sutaupyti daug dolerių apsidraud žia n t Amerikos vienoj didelėj draudimo įstagoj. Pašau-kus jokio įsipareigojimo.

PAULINA MOZURAITIS-BENNET Insurance Agent
13706 Benwood Ave.
Cleveland 5, Ohio

SK 1-2183

Geriausie sveikinimai ir linkėjimai visiems mūsų draugams ir rėmėjams

LOUISVILLE TITLE INSURANCE CO.

The Louisville Title Bldg., 118 St. Clair Ave.,
N.E. Phone: MA 1-2075

Listen to Rudolph Ringwall and his "Memorable Music" WJW Radio, Monday thru Friday,
7:05 - 7:30 P.M.

Mes kepame visokius pyragus, lietu-višką duoną, tortus ir kitus skanumynus. Prašant išvežiojame į namus.

ST. CLAIR BAKERY

Sav. O'Bell-Obelenis

6212 Superior Avenue Tel. EN 1-6525

Antroji mūsų krautuvė yra

1404 E. 66 Street Tel. EN 1-4551

Čia Jūs gausite įvairiausią vyną, alų ir geriausius mėsos produktus.

Kreipkitės į mus ir būsit patenkinti.

I. J. SAMAS JEWELER

Šveicariški ir geriausi Amerikos laikrodžiai Laikrodžių taisymas. Brangenybės. Įvairus dovanų pasirinkimas.

7007 Superior Ave. Greta Ezella Theatre
Telef.: EX 1-3969. Bute: WA 1-2354

GERESNĖS statybos kontraktoriai

ISTATO MONCRIEF

ORO VENTILIACIJA

• ŠALDO vasarą

• ŠILDO žiemą

THE HENRY FURNACE CO. MEDINA, O

JUOZO MIKONIO NAMŲ PIRKIMO-PARDAVIMO ĮSTAIGA

EAST SHORE REALTY

780 East 185th Street

Telef. IV 1-6561. Namų telef. MU 1-2154

Jūsų patarnavimui atidaryta kiekvieną dieną. Mes tarpininkaujam namus įsigyti ten, kur Jūs pageidaujate.

Namus įsigysi — niekad nesigailėsi!

P. J. KERSIS

609 Society for Savings Bldg. — Cleveland, Ohio

OFISO TELEF.: Main 1-1773

REZIDENCIJA: PENINSULA 2521

Norėdami pigiai pirkti namus mieste arba priemies-čiuose, kreipkitės į mane, gausite pigią kainą. Taipgi gausit patarnavimą įvairiuose apdraudos-insurance reikaluose.

Sutaisau paskolas pirmo morgičio. Patarnavimas ir iš-pildymas garantuojama. Kreipkitės į mane telefonu arba asmeniškai.

EAST CLEVELAND-EUCLID & SUPERIOR AVE.

SAVINGS EARN

OPEN EVERY SATURDAY UNTIL NOON

4%

SUPERIOR SAVINGS

ACCOUNTS INSURED TO \$10,000

HOME AND REMODELING LOANS

CORNER 68TH-SUPERIOR AVENUE

JAKUBS & SON

FUNERAL HOMES

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai 35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo.

6621 Edna Avenue
EN 1-1763

936 East 185 St.
KE 1-7770

DIRVA

THE FIELD

Kas ir kur?

* Dirvos bendradarbis A. Krausas, iš Australijos, liepos 15 d. išskrido į Filipinus dalyvauti X Tarptautinėje Džiamborėj. Jai pasibaigus, drauge su Dr. V. Čepu, taip pat Dirvos bendradarbiu iš JAV, skris į Tarptautinę Skautų Vadovų Konferenciją New Delhi, Indijoje. Iš ilgos ir įdomios kelionės Dirvoje bus spausdinami išpūdžiai ir vaizdai.

* Lietuvą ir Lietuvius Skautų Sąjungą Tarptautinėje Skautų Džiamborėje atstovauja Australijos rajono skautai: Aušros tūtininkas A. Dulaitis (Sydney) ir N. Ramanauskas iš Džiugo tunto (Melbourne). Prie jų prisijungė A. Krausas iš Australijos ir Dr. V. Čepas iš JAV.

Petras Petrutis, į Pietų Ameriką išvykusios krepšinio rinktinės antrasis vadovas. Jis buvo pirmasis to išvykos sumanytojas.

* Lietuvų literatūros istoriui Dr. Vincui Maciūnui suėjo 50 metų amžiaus. Šiuo metu jis dirba Philadelphijos universiteto bibliotekoje ir yra vienas iš Lietuvos Enciklopedijos redaktorių.

* Dienraščiai "Draugui" liepos 12 d. suėjo 50 m. Pradžioje "Draugas" buvo leidžiamas savaitraščiu, bet po ketverių metų buvo pradėtas leisti dienraščiu. Sukaktuvinės iškilnės įvyks lapkričio mėn.

* Į New Yorko Prekybos Rūmus naujais nariais priimti: K. Algenis, J. Andriušis, Dr. J. Giedrikenė, arch. S. Giedrikis, J. Gruodis, inž. K. Jasaitis, Dr. V. Slavinskas, Dr. J. Sniečkenė, Dr. A. Sniečka ir K. Vaitaitis.

* Povilas Lukošius, Dirvos talkininkas iš Australijos, atsiuntė geriausių sveikinimus ir pažadą, kad pasirūpins naujais Dirvos skaitytojais.

* Inž. Brutenis Veitas, savininkas "Meškos" vilos, esančios Monument Beach, Cape Cod, vasaravimo vilą praplėdė dar 4 gražiais kambariais, įrengtais atskirame pastate. "Meškos" vila yra nepaprastai gražioje gamtoje.

Krepšinio rinktinės treneris ir vadovas Vytas Grybauskas, ant kurio pečių gula nemaža atsakomybė, kad mūsų krepšininkai Pietų Amerikoje gerai pasirodytų.

Krepšininkai laimėjo Pietų Amerikoje pirmas rungtynes

Į Pietų Amerikos kraštus išlydėtieji mūsų krepšininkai iki šiol dar nesuskubo duoti platesnio pranešimo, kaip jiems ten einasi. Vienok pirmosios rungtynės, įvykusios Kolumbijoje, Mel-

deline, buvo sėkmingos. Jas, žaisdami prieš Medelino universitetų meistrų laimėjo santykiu 70:39.

Antrosios rungtynės įvyko Kolumbijos sostinėje Bogotoje, bet apie jas žinių dar neturime. Tikėsime, kad toliau tos žinios ateis tvarkingai, nes išvyko į Pietų Amerikos kraštus Dirvą atstovauja vienas iš tos išvykos sumanytojų - Petras Petrutis.

Tiesa, jis iš Chicagos į Pietų Amerikos kraštus išskrido tik praėjusį šeštadienį, bet jau į Bogotos rungtynes turėjo suspėti.

DETROIT

BENDRUOMENĖ REMIA

Nors JAV LB Detroito apylinkės valdyba smarkiai ragino Detroito ir apylinkės lietuvių studentus studijuoti Fordhamo Lituaništiname Institute, tačiau tik vienas stud. A. Iljasevičius užsiregistravo.

Valdyba džiaugiasi jo pasiryžimu vasaros atostogas praleisti, gilinant lietuviškas žinias ir, turėdama dėmesyje, kad dr. Vydūno fondas jam šiam reikalui paskyre 170 dol. stipendiją, nutarė prisidėti savo 50 dol. parama, tikėdamasi, kad sekančiais metais daugiau Detroito lietuvių studentų važiuos į tuos kursus. Taip pat valdyba svarstė gautą iš Kun. A. Miluko monografijai išleisti komiteto atsišaukimą ir nutarė šiam reikalui paskirti 10 dol. auką.

Mūsų sportininkams, išvykusiems į Pietų Ameriką, paremti Detroito buvo sudarytas komitetas, kuriam pirmininkavo JAV LB Detroito apyl. valdybos narys A. Paškus, o vicepirm. buvo sporto klubo "Kovas" pirm. Pranas Misiūnas. Komitetas surinko ir jau pasiuntė sportininkams 166 dol. JAV LB Detroito apylinkės valdyba savo aukų lape surinko 55 dol.

V. Kutkus

KVIEČIA Į GEGUŽINĘ

Liepos 25 d., šeštadienį, Dariaus - Girėno klubas ruošia pikniką - gegužinę, kuri įvyks Beech Nut Grove parke. Pradžiai 1 val. p.p. Puikūs užkandžiai, šalti gėrimai, šokiai, laimėjimai.

* Dirvos bičiulis M. Baliutavičius, iš Venezuelos, vėl atsiuntė naujų Dirvos prenumeratorių. Ačiū už talką.

Pranešimas

Osterville Manor Inc. (West Bay Road, Osterville - Cape Cod, Mass., telefonas Garden 8-6991) vasarvietė nuo š. m. liepos mėn. 13 d. nustatė naujas vasaravimo sąlygas:

Naujai atremontuotas kambarys su dviem lovoms, šiltu bei šaltu vandeniu ir pilnu išlaikymu (aptarnavimu ir maistu; valgis duodamas 3 kartus per dieną) vienam asmeniui savaitei tik \$50.00. Vaikams, iki 13 metų amžiaus, gyvenant kartu tame pat kambaryje su pilnu maistu tik \$30.00 savaitei.

Kambarys su dviem lovoms ir atskira vonia su pilnu išlaikymu (maistas ir aptarnavimas) savaitei vienam asmeniui \$60.00.

Osterville vasarvietė turi atskiras, uždaras (tik vasarviečių svečiams) maudykles. Greta yra viena geriausių Naujosios Anglijos golfo aikščių, kuria mūsų svečiai taip pat turi teisę naudotis.

Šiai vasarvietei vadovauja J. Kapočius ir J. Vasiliauskas, kurie šiais metais ją perėmė iš savo rankas.

Mes esame pilnai įsitikinę, kad Jūs kiekvienas būsite patenkinti praleidę pas mus savo atostogas.

Laukiame Jūsų laišku ar telefonu (Garden) užsakant pas mus kambarius, kad atvykus Jums mes turėtumėt skirtą laisvą kambarį.

Gilią pagarbą reikšdami liekame
J. Kapočius
J. Vasiliauskas

Kur atostogauti?

Naujai atremontuota lietuvių vasarvietė **Lake Hotel** — 7 Ave ir Park Ave., Asbury Park, New Jersey, kviečia atvykti atostogų prie Atlanto.

Vasarvietė gražiausi o je pajūrio vietoje, pusanatro bloko nuo jūros ir Monte Carlo Pool. Svečių patogumui veikia lietuviška valgykla-restoranas.

Mūsų baras **Anchor Room** žinomas savo puikia atmosfera. Šokiams groja džaso orkestras. Maudytis vandenyne bilietai vasarvietės svečiams duodami nemokamai.

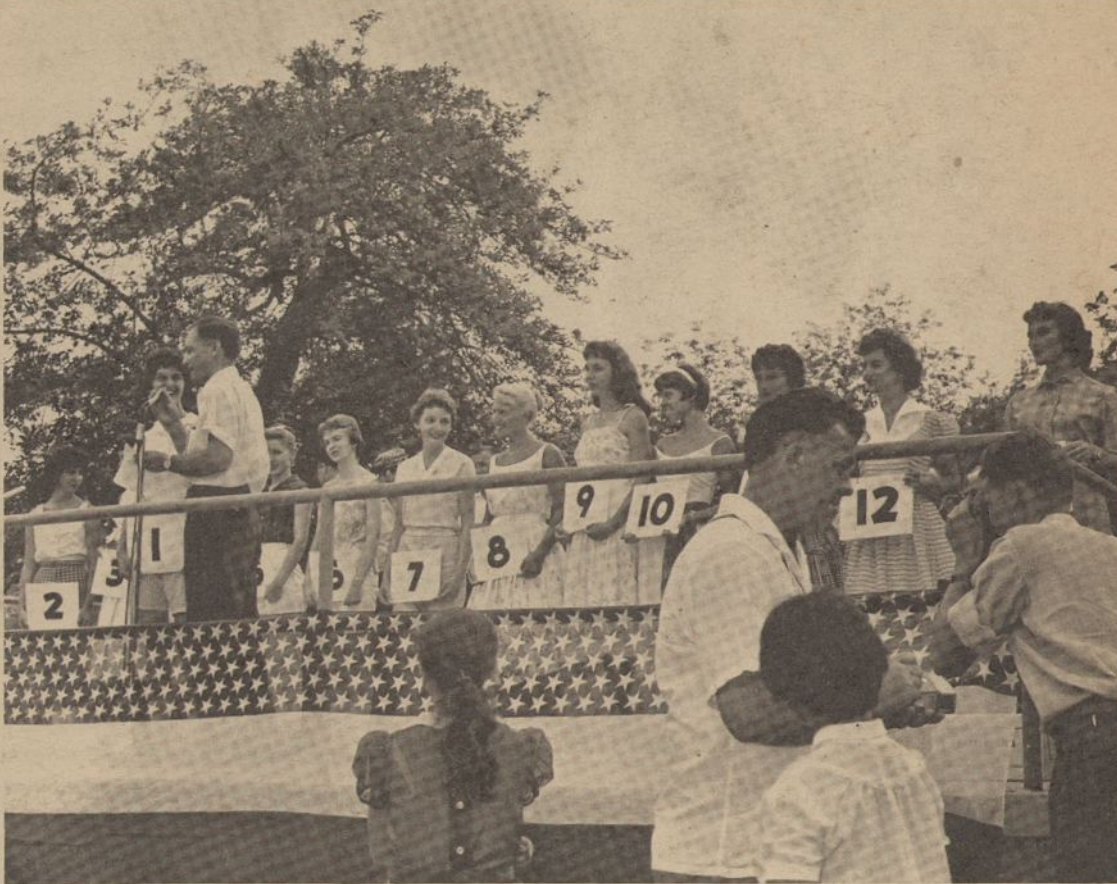
Dėl smulkesnių informacijų kreiptis: **Lake Hotel** — 7 Ave. ir Park Ave., Asbury Park, New Jersey. Telef: PProspect 4-7788, PR 6-9671, PR 6-9619. (56)

Akcijų birža...

(Atkelta iš 1 psl.)

3. Akcijų kainų kilimas pritraukia daugiau pirkėjų. Petro Jonaičio ir Irenos Petraitienės sėkmingas investavimas pasiekia jų draugus, kurie irgi nori dolerį ar daugiau pelno turėti investuodami į akcijas. Ir jie akcijas perka. Prileiskim, kad jų investavimas buvo irgi sėkmingas. Jie savo laimėjimus pasigyrė pažįstamiems, kurie taip pat susigundė akcijomis. Vadinas, kylančios akcijų kainos patraukia naujus pirkėjus, kurie stumia kainas į viršų, nes paklausa didėja.

4. Infliacija liesina dolerį, mažindama jo perkamąją galią. Daugelis investuotojų akcijose ieško dolerio vertės išlaikymo - apsaugojimo. Juk idėtas kapitalas į pažangios ir augančios bendrovės akcijas yra saugus nuo infliacijos, bet 6-8 metų bėgyje padvigubėja. Jei po \$50.00 kas mėnesį per paskutinius 5 metus būtų investuota į General Electric bendrovės akcijas, tai idėti \$3,000.00 šiandien būtų atnešę \$4,500.00. Jei tas pats investavimas būtų buvęs į Eastman Kodak bendrovės akcijas, jo vertė būtų \$5,600.00. Abiejuose atve-

Pikniko programai vadovavęs inž. V. Mažeika pristato gausiai publikai gražiausias Pittsburgho lietuvaiteis, iš kurių turėjo būti išrinkta Miss Lithuania of Pittsburgh.

Dirvos nuotrauka

New Yorkas baigia prisistotinti rusiška egzotika

Tokio apgulimo, kokį teatro kamos turėjo atlaikyti, kai S. Hurukas atgabeno Moisiejevo šokių ansamblį, paskui "Beriozka" ir dar Didžiojo Maskvos teatro baletą, dabar prie "Sovietų Festivalio" nebėra. Bilietų į Madison Square Garden gali gauti, kada nori, be jokio stovėjimo eilės. Trys pirmieji festivalio spektakliai buvo tik dviejų trečdalių teišparduoti. Žinoma, MSG turi 20,000 vietų. Tai vistik spektakliuose buvo po maždaug 13-14 tūkstančių žmonių. Pirmąsias atvejais ne tik mažesnė salėse, bet ir tame pačiame MSG bilietai buvo išparduoti iš anksto. Vadinas, New Yorkas jau pradeda prisistotinti tą rusiška egzotiką.

Vis dar gali išgirsti stebintis, esą "niekad gyvenime tokio dalyko neteko matyti". Žinoma visai galimas dalykas, kad taip stebisi dažniausia kaip tik tie, kurie iš viso bene pirmą kartą savo gyvenime susigundė nueiti pamatyti baletą ar išgirsti choro...

Dabartinis festivalis, po anks-tyvesniųjų vienas po kito sekusių sovietinių ansamblių pasirody-

my, jau nebestebina. Nors dabartinėje programoje kiek daugiau įvairumo, negu sakysim, Moisiejevo programoje (žymi dalis programos ir dabar atliekama "moisiejeviškių"), bet bendras išpūdis tas pats. Nors yra ir choras, yra kiek klasikinio baletu (kuris net nesharmonizuoja su kita programa), vistik vyrauja rusiški pasitšokiai, kuriuose bravūra ir akrobatika yra svarbiausi elementai. Tas pats patiekalas, tik įvairiais "padažais" įvairinimas. Ne tik ukrainiečių ar gudų, gruzinų ar uzbekų (neskaitant uzbekės solistės šokėjos, kuri maždaug kitiškai šoka), bet net ir čigonų šokis nuo rusiškais vadinamųjų skiriasi tik drabužiais. Pustrečios valandos, su nedidelėmis atvangomis, vyksta vis padūkęs masinis šėlimas, ligi noroms nenoroms pagalvoji, ar tai ne laukinis linksminimasis? Daug spalvų, daug puikios šokio technikos, bet daugiausia šėlimo. Šėlimas stiprus, jo daug, iki galvos skausmo...

Nors laikas ir skelbė, kad atvyksta ir lietuvių šokėjų kelios poros, jų šioje programoje nėra. Gal bus antroje programoje? Da-

bar lietuviams čia tik vienas maždaug "savas" dalykas prisimena, tai Malūno figūra, panaudota finalinei scenai.

Atrodo, kad po šio "festivalio", New Yorkui sovietinės egzotikos jau ir užteks. S. Hurukas, kurs turi puikią uoslę šio krašto publikos nuotaikoms numanyti, jau praneša atvežs lenkų ansamblį "Szlask" (Šlionsk)...

Australijos lietuviai

ADELAIDE, Pietų Australija. -- Aldona Snarskytė, Pietų Australijos stalo teniso čempionė, dėl pablogėjusios sveikatos, jaučiasi turinti atsisakyti nuo dalyvavimo Australijos stalo teniso varžybose Perthe. Žinovai tą labai apgailestauja, nes mano, jog Aldona Snarskytė tikriausiai laimėtų visos Australijos čempionės titulą. Be Snarskytės ir Pietų Australijos provincija praranda viltį laimėti tose varžybose pirmą tarp Australijos provincijų.

Australijos NSW provincijos šachmatų varžybose, kuriose dalyvauja 50 šachmatininkų, į pirmųjų dešimtuką jau pateko du lietuviai: V. Koženiauskas ir J. Maščinskas, po trijų lošimų laimėję po du taškus (Po pustrečio taško turi tik du varžovai.)

R. Arlauskas, buvęs Pietų Australijos šachmatų čempionas, vėl grįžta į šachmatininkų varžybas ir Adelaidės miesto varžybose laimėjo trečią vietą. Pirmą vietą šį kartą išsikovojo latvis L. Endzelinš, nors Arlauskas su juo sulaukė lygiomis. Antrą vietą užėmė P. Kalinovsky. Apskritai šioj srity čia vyrauja naujieji ateiviai.

APAČIOJE: Čia tik dalis publikos, kuri buvo susirinkusi praeitą sekmadienį į Pittsburgho Vaizbos Buto suruoštą pikniką Lietuvių Ūkyje, pasiklausyti miesto pareigūnų kalbų ir išrinkti iš keturiolikos kandidačių Miss Lithuania of Pittsburgh.

Dirvos nuotrauka

